

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2018 lisätalousarvioksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2018 lisätalousarvioksi (HE 73/2018 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Lisätalousarvioaloitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä aloitteet LTA 1—41/2018 vp. Aloiteluettelo on tämän asiakirjan liitteenä.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu asiayhteyden mukaisesti kaikissa valtiovarainvaliokunnan jaostoissa.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Hallituksen esityksessä korotetaan varsinaisten tulojen arviota nettomääräisesti noin 1,7 mrd. eurolla ja lisätään määrärahoja noin 381 milj. eurolla.

Tuloarvion korotuksen taustalla ovat valtion myöntämiin lainoihin liittyvät tulot (ml. korkotulot), jotka kasvavat 1,436 mrd. eurolla, kun Suomen Vientiluotto Oy maksaa ennenaikaisesti takaisin valtiolta saamansa jälleenrahoitusluotot. Järjestelyn taustalla on tarve Finnveran likviditeetin kustannustehokkaaseen hallintaan. Lisäksi ehdotetaan korotettavaksi valtionverotulojen arviota (172 milj. euroa), päästökauppatuloja (90 milj. euroa) ja Suomen pankin valtiolle maksamaa tuloutusta (14 milj. euroa).

Merkittävimmät määrärahalisäykset osoitetaan puolestaan osaavaan työvoimaan, mm. sen saatuuden parantamiseen (yhteensä 118 milj. euroa), liikenne- ja viestintähankkeisiin (43 milj. euroa ja valtuuden korotus 24 milj. euroa) sekä maatalouden tukemiseen (35 milj. euroa). Lisäksi Terrafame Group Oy:n toimintamandaattia muutetaan kattamaan nykyistä laajemmin kaivos- ja akkuklusteriin liittyviä omistus- ja kehitystehtäviä ja sen nimeksi muutetaan Suomen Malmijalostus Oy. Tähän liittyen yhtiötä pääomitetaan 46 milj. eurolla.

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp

Valinnanvapauspilottien kustannuksiin ehdotetaan yhteensä 199 milj. euron valtuutta, mikä tarkoittaa 100 milj. euron lisäystä kuluvan vuoden talousarvioon sisältyvään pilotointiavustukseen. Pilottihankkeiden rahoitus on näin tarkoitus muuttaa valtuuteen perustuvaksi.

Valiokunta korostaa määrärahan ehdollisuutta ja sitä, että pilotit voivat käynnistyä ja niitä koskevia rahoituspäätöksiä voidaan tehdä vasta sen jälkeen, kun valinnanvapauslaki on hyväksytty ja vahvistettu.

Lisätalousarvioesitys vähentää valtion nettolainanoton tarvetta noin 1,3 mrd. eurolla. Valtion nettolainanotoksi arvioidaan vuonna 2018 noin 1,7 mrd. euroa. Valtionvelan määrän arvioidaan olevan vuoden lopussa noin 108 mrd. euroa, mikä on noin 46 prosenttia suhteessa bruttokansantuoteseen.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

Hallitus ehdottaa opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle yhteensä 35 milj. euron lisäystä osaavan työvoiman saatavuuden parantamiseen. Keskeisiä määrärahalisäyksiä ovat mm. korkeakouluille muuntokoulutuksiin esitetty 10 milj. euron lisäys (29.40.20) sekä ammatilliseen koulutukseen (29.20.30) esitetty 16 milj. euron lisäys, joka käytetään alan vaihdon täsmäkoulutusta koskevan pilotin kehittämiseen. On myös tärkeää, että Uusi peruskoulu -ohjelman toteuttaminen jatkuu ja tasa-arvoisen peruskoulun tavoitteiden ja toimeenpanon tukeen kohdennetaan Opetushallitukselle määrärahasiirtona 10 milj. euroa (momentilta 29.40.20 momentille 29.01.02). Koulunsa aloittavien lasten lähtökohdat ovat entistä moninaisemmat, jolloin oppimisen ja koulutuksellisen tasa-arvon vaatimukset korostavat myös Uusi peruskoulu -ohjelman merkitystä ja ajan-kohtaisuutta.

Valiokunta pitää osaavan työvoiman saatavuutta edistäviä toimia ajankohtaisina ja tärkeinä, sillä niillä puututaan nimenomaan akuuttiin osaajapulaa ja helpotetaan näin osaamisen kohtaanto-ongelmaa. Saadun selvityksen mukaan eri puolilla maata on pulaa osaavasta työvoimasta kasvun kannalta keskeisillä aloilla, mikä hidastaa yritysten ja talouden kasvua. Osaajapulaa on mm. ICT-alalla, esim. koodaajista, minkä lisäksi on tarvetta kehittää alan vaihtoon liittyvää ammatillista koulutusta niin, että se vastaa nopeasti työmarkkinoiden tarpeisiin.

Valiokunta korostaa, että osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen edellyttää näiden kerta-luonteisten toimien rinnalle myös monitahoisia poikkihallinnollisia ja pitkäjänteisiä toimenpiteitä. Onkin tärkeää, että kehysriihessä on jo tehty linjaukset jatkuvan oppimisen uudistuksen (Osaava Suomi -hankkeen) käynnistämisestä sekä oppimista tukevan digitaalisen palvelukokonaisuuden

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Päälukko 29

den kehittämistä. Valiokunta nostaa erityisesti esille pelkän perusasteen varassa olevien koulutustarpeet, sillä toisen asteen tutkinto puuttuu noin 600 000 suomalaiselta.

Valiokunta pitää myönteisenä, että opintotukioikeutta on laajennettu oppivelvollisuuden ylittäneisiin muissa kuin kansanopistoissa opiskeleviin opiskelijoihin (29.70.55), mikä antaa mahdollisuuden nopeuttaa maahanmuuttajien koulutuspolkuja ja työllistymistä. Myös vapaan sivistystyön oppilaitoksille (29.10.31) esitetty 2 milj. euron lisärahoitus on tarpeellinen riittävän luku- ja kirjoitustaidon ja suomen tai ruotsin kielen koulutuksen lisäämiseksi, sillä kasvaneen maahanmuuton myötä luku- ja kirjoitustaidon opetusta tarvitsevien aikuisten määrä on lisääntynyt. Valiokunta painottaa muutoinkin toimia, joilla maahanmuuttajien osaamista parannetaan, sillä ulkomailla syntyneiden työllisyys on Suomessa selvästi heikompaa kuin muissa Pohjoismaissa ja etenkin maahanmuuttajanaisten työllistyminen on vaikeaa.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että digitaitojen parantamiseksi käynnistetään Digi-ikäkauden taidot -ohjelma, johon osoitetaan 7 milj. euron lisäys (29.10.31); siitä 5 milj. euroa käytetään digitaitojen vahvistamiseen ja 2 milj. euroa heikkojen perustaitojen varassa olevien koulutukseen. Lisäpanostukset ovat perusteltuja, sillä peräti miljoonalla suomalaisella arvioidaan olevan vaikeuksia tietotekniikan taidoissa. Valiokunta pitää tärkeänä, että määrärahan riittävyttä seurataan, sillä digitaalisilla taidoilla on yhä suurempi merkitys työllistymisessä ja työssä menestymisessä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle osoitetaan myös monia muita pienehköjä, mutta tärkeitä lisäyksiä. Tällainen on mm. Suomalais-virolaisen kulttuurisäätiön pääomaan esitetty 1 milj. euron lisäys, joka nostaa Suomen lahjoituksen kulttuurisäätiölle yhteensä 7 milj. euroon.

10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus

31. Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan momentin päätösosan valtionavustuksen enimmäismäärästä puuttuu digitaitojen vahvistamiseen esitetty 5 milj. euron lisäys. Päätösosaa tulee siten korjata niin, että määrärahaa saa käyttää enintään 12 418 000 euroa vapaasta sivistystyöstä annetun lain 14 §:n mukaisin avustuksiin.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. kappale kuten HE 73/2018 vp)

Lisäksi momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää enintään 12 418 000 euroa vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) 14 §:n mukaisiin avustuksiin.

(3. kappale ja taulukko kuten HE 73/2018 vp)

**Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Pääluokka 31**

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Liikenteen viranomaispalvelut

01. Liikenteen turvallisuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille on ehdotettu 316 000 euron vähennystä lentoliikenteen valvontamaksun alentamisen vuoksi. Valvontamaksua koskeva hallituksen esitys annetaan kuitenkin eduskunnalle vasta ensi syksynä, joten vähennystä ei voida tehdä tässä vaiheessa. Vastaava tulopuolen korjaus on tehty momentille 11.19.05.

Palkkojen tarkistusta varten momentille lisätään 160 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään lisäystä 160 000 euroa.

30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut

64. Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentin perusteluihin esitetään täydennystä siten, että saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostamiseen vuoden 2017 talousarviossa myönnettyä valtuutta saa käyttää palvelusopimusten solmimiseen siltä osin kuin valtuutta ei ole vielä käytetty. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan myös vuotta 2017 aiempien vuosien valtuutta on vielä sitomatta palvelusopimuksiin tai muihin kulutusmenoihin. Maininta vuoden 2017 talousarviossa olleesta valtuudesta on siten syytä poistaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. kappale kuten HE 73/2018 vp)

Valtuus

Momentin perusteluja täydennetään siten, että saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostamiseen pitkäkestoisin sopimuksin *aiemmin* myönnettyä valtuutta saa käyttää yhteysalusliikennepalvelusopimusten solmimiseen siltä osin kuin valtuutta ei ole vielä käytetty.

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Pääloukka 33

Pääloukka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

02. Valvonta

08. Sosiaali- ja terveydenhuollon tietojen käyttöä hallinnoivan lupaviranomaisen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentti poistetaan lisätalousarvioesityksestä, koska sosiaali- ja terveystietojen toissijaista käyttöä ym. koskevan hallituksen esityksen (HE 159/2017 vp) käsittely on eduskunnassa vielä kesken.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(Poist.)

Pääloukka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

04. Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta nosti vuoden 2018 budjettimietinnössään (VaVM 22/2017 vp — HE 106/2017 vp, HE 176/2017 vp) esiin tarpeen ottaa talousarviossa huomioon merentutkimusala Arandan ylläpito-menot. Aluksen peruskorjaus on valmistunut keväällä 2018, mutta valiokunnan saaman selvityksen mukaan sen käyttötalouden turvaaminen on edelleen avoinna.

Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomen ympäristökeskus yhdessä ympäristöministeriön kanssa huolehtii siitä, että peruskorjattua Arandaa hyödynnetään täysimääräisesti ja sen käyttökustannukset pystytään kattamaan. Keskeistä on mm. löytää alukselle uusia käyttäjiä laajentamalla sen toimintaa esimerkiksi Itämerellä ja Jäämerellä.

65. Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 600 000 euron lisäystä, josta osoitetaan 500 000 euroa Pidä Saaristo Siistinä ry:n alushankintaan ja 100 000 euroa yhdistysten avustusten lisäämiseen.

Eduskunta lisäsi momentille vuoden 2018 talousarvion käsittelyn yhteydessä 105 000 euroa, ja valiokunta oli siinä käsityksessä, että momentin määrärahasta osoitetaan yleisavustusta myös Suomen Metsästäjäliitto ry:lle. Harkinnanvaraiset avustukset on kuitenkin jaettu kokonaisuudessaan kevään päätöksellä (VN/1132/2018, 14.5.2018) muille järjestöille.

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Pääloukka 35

Valiokunta painottaa, että ympäristöministeriön tulee jatkossa jakaa momentin avustusta kaikille valtakunnallisesti laajaa ympäristö- ja luonnonsuojelutyötä tekeville toimijoille järjestön nimestä riippumatta. Myös järjestön toimiala voi jakaantua vahvasti eri hallinnonaloille. Ympäristötyön osuutta ei tule suhteuttaa tai tarkastella järjestön koko toimintaan verraten, vaan katsoa sen laajuutta ja merkitystä omana kokonaisuutenaan. Suomen Metsästäjäliitto ry:n piirissä tehtävä ympäristötyö on laajuudeltaan ja vaikuttavuudeltaan merkittävää mm. kosteikkojen rakentamisessa.

Valiokunta kohdistaa momentille esitetyn 100 000 euron lisäyksen yleisavustuksena Suomen Metsästäjäliitto ry:lle käytettäväksi mm. kosteikkojen rakentamiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. kappale kuten HE 73/2018 vp)

Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahasta 500 000 euroa osoitetaan Pidä Saaristo Siistinä ry:n alushankintaan ja 100 000 euroa yleisavustuksena Suomen Metsästäjäliitto ry:lle.

TULOARVIOT

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

19. Muut veronluonteiset tulot

05. Eräät liikenteen maksut

Momentille esitetään 1 706 000 euron vähennystä, josta 316 000 euroa aiheutuu lentoliikenteen valvontamaksun tarkistuksesta. Valvontamaksutulot eivät kuitenkaan alene vielä tässä vaiheessa, koska asiaa koskeva hallituksen esitys annetaan eduskunnalle vasta syksyllä. Em. 316 000 euron vähennys on siten poistettava, ja momentilta vähennetään 1 390 000 euroa, joka aiheutuu liikenneturvallisuusmaksun tuloarvion tarkistuksesta. Vastaava menopuolen korjaus on tehty momentille 31.20.01.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentilta vähennetään 1 390 000 euroa.

**Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Osasto 15**

Osasto 15

LAINAT

03. Valtion nettolainanotto ja velanhallinta

01. Nettolainanotto ja velanhallinta

Valiokunta ehdottaa nimellisarvoiseen nettolainanottoon 1 345 405 000 euron vähennystä, jolloin nimellisarvoinen nettolainanotto on 1 784 527 000 euroa.

Vähennys johtuu valiokunnan menomomentille 33.02.08 ehdottamasta muutoksesta.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentilta vähennetään 1 345 405 000 euroa.

YHTEENVETO

Hallituksen esityksessä ehdotetaan määrärahoihin 380 832 000 euron lisäystä, tuloarvioihin (pl. nettolainanotto ja velanhallinta) 1 725 437 000 euron lisäystä ja nettolainanottoon ja velanhallintaan 1 344 605 000 euron vähennystä.

Ehdotettujen muutosten jälkeen olisivat kuluvan vuoden budjetoidut tuloarviot ja määrärahat varsinainen talousarvio ja lisätalousarvio huomioon ottaen 56 194 197 000 euroa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen HE 73/2018 vp sisältyvän ehdotuksen vuoden 2018 lisätalousarvioksi edellä todetuin muutoksin.

Eduskunta hylkää lisätalousarvioaloitteet LTA 1—41/2018 vp.

Eduskunta päättää, että vuoden 2018 lisätalousarviota sovelletaan 5.7.2018 alkaen.

Helsingissä 19.6.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Timo Kalli kesk
varapuheenjohtaja Ville Vähämäki ps
jäsen Timo Harakka sd

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp

jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Kauko Juhantalo kesk
jäsen Toimi Kankaanniemi ps
jäsen Pauli Kiuru kok
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Kari Kulmala sin
jäsen Elina Lepomäki kok (osittain)
jäsen Mats Nylund r (osittain)
jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd
jäsen Aila Paloniemi kesk (osittain)
jäsen Antti Rantakangas kesk (osittain)
jäsen Markku Rossi kesk
jäsen Eero Suutari kok
jäsen Maria Tolppanen sd (osittain)
jäsen Matti Torvinen sin (osittain)
jäsen Kari Uotila vas (osittain)
jäsen Pia Viitanen sd (osittain)
jäsen Ozan Yanar vihr
varajäsen Li Andersson vas (osittain)
varajäsen Markku Eestilä kok
varajäsen Lasse Hautala kesk (osittain)
varajäsen Reijo Hongisto sin (osittain)
varajäsen Riitta Myller sd (osittain)
varajäsen Eero Reijonen kesk (osittain)
varajäsen Harry Wallin sd (osittain)

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko
valiokuntaneuvos Mari Nuutila
valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 1 sd

Vastalause 1 sd

Yleisperustelut

Suomen talous on nyt vahvassa kasvussa monen vuoden taantumien jälkeen, ja työllisyyskehitys on juuri nyt vahvaa. Kasvun taustalla ovat erityisesti maailmantalouden hyvä veto ja euroalueen kysynnän vahvistuminen, joiden myötä Suomen vienti on kasvanut tuntuvasti. Samoin investoinnit ovat hyvässä vedossa. Kuluttajien luottamus talouteen on pitänyt yllä kotimaista kysyntää. Positiivista viirettä on tukenut Euroopan Keskuspankin poikkeuksellisen kevyt rahapolitiikka.

Hyvä suhdannetilanne on oikea aika tehdä kasvua ja työllisyyttä pitkällä aikavälillä tukevia uudistuksia. Samalla on varmistettava, että kasvu palvelee kaikkia ihmisryhmiä sosiaalisesta asemasta tai asuinpaikasta riippumatta. Kasvun tulee kuulua kaikille. Hallituksen politiikan suurin heikkous on se, että talouspolitiikka laiminlyö kasvun edellytysten vahvistamisen ja samalla se syventää eriarvoisuutta.

Koulutus on parasta työllisyyspolitiikkaa

Koulutus ja korkea osaaminen ovat Suomen vahvuus globaalissa kilpailussa. Tätä tosiseikkaa vasten hallituksen tekemät leikkaukset koulutukseen, tutkimukseen ja tuotekehitykseen näyttävät entistä vastuuttomampina. Ensimmäistä kertaa olemme tilanteessa, jossa tulevien sukupolvien koulutustaso uhkaa jäädä aiempia matalammaksi. Kehityskulkua ei voi millään hyväksyä tilanteessa, jossa tulevat työmarkkinamme tulevat entistä enemmän painottamaan osaamista ja vahvaa koulutustasoa, samalla kun matalamman koulutustason työt vähenevät entisestään sekä peruskoulun jälkeistä tutkintoa vailla olevien työmarkkina-asema heikkenee entisestään.

Hallitus on lisätalousarviossaan esittänyt yhteensä 60 miljoonan euron lisäpanostuksia osaavan työvoiman saatavuuden parantamiseen. Tavoite on hyvä ja kannatettava, mutta valitettavasti panostukset jäävät auttamattomasti näpertelyn tasolle, varsinkin kun otetaan huomioon hallituksen toimiin aiemmin kohdistamat leikkaukset. On ensiarvoisen tärkeää, että tulevaisuudessa pystymme turvaamaan koko ikäluokan koulutustason. Tästä syystä sosialidemokraatit ovat jo pitkään ajaneet oppivelvollisuuden korottamista ja täysin maksuttoman toisen asteen koulutuksen toteuttamista. Sen ohella aikuiskoulutus on uudistettava, tavoitteena koko väestön osaamistason nousu ja turvalliset siirtymät työstä uuteen työhön ja ammatteihin.

Edellisellä vaalikaudella hallitus panosti vahvasti peruskoulun tasa-arvoon ja varasi sitä varten vuosittain tuntuvan rahoituksen. On valitettavaa, että tällä kaudella rahoitus ensin poistettiin. Vasta myöhemmin rahoitusta on hieman paikattu. Tätä taustaa vasten on tärkeää, että tasa-arvoisen peruskoulun toimien rahoitukseen suunnataan lisätalousarviossa 10 miljoonaa euroa, mutta siinäkin kyse on hallinnonalan sisäisestä siirrosta jo olemassa olevan kärkihankerahoituksen puitteissa. Toimet olisivat edellyttäneet aitoa määrärahojen lisäystä.

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 1 sd

Aidosti aktiiviseen työllisyyspolitiikkaan

Hyvää työllisyyspolitiikkaa ei tehdä kepillä vaan ihmisiä tukien ja heidän toimintaedellytyksiään vahvistaen. Kilpailukyky sopimus, aktiivimalli ja viimeisimpänä nuorten työsopimusten määräaikaisuusien lisääminen kertovat omaa kieltään hallituksen suhtautumisesta työttömiin ja työllisyyspolitiikkaan. Kestäviä tuloksia saadaan panostamalla aktiiviseen työvoimapolitiikkaan suuntaamalla määrärahoja työnhakupalveluiden kehittämiseen, palkkatuen turvaamiseen ja nuorisotakuun pelastamiseen.

Työmarkkinoilla vallitsee tällä hetkellä myös työn kysynnän ja tarjonnan kohtaanto-ongelma. Toisaalta kyse on työssä vaadittavasta osaamisesta ja toisaalta taas maantieteellisestä sijainnista. Jotta hyvää työllisyyskehitystä voidaan edelleen vahvistaa, on työvoiman ammatilliseen ja alueelliseen liikkuvuuteen kiinnitettävä yhä enemmän huomiota. Tämä merkitsee nuorten ammatillisen koulutuksen ja täydennyskoulutuksen kehittämistä turvaamaan siltaa yli tilanteiden, joissa hankittu ammattitaito ei välttämättä vastaa työmarkkinoiden muuttunutta tilannetta.

Työvoiman alueellista liikkuvuutta tulee myös edesauttaa vahvan asuntopolitiikan ja määrätietoisien liikennepolitiikan keinoin. Nyt asumisen hinnan kohoaminen kasvukeskuksissa toimii yhä useammalle esteenä työn perässä muuttamiselle. Kaavoituksen edistäminen ja vahvempi koordinaatio maankäytön, asuinrakentamisen ja liikenteen välillä edistäisi asuntotuotantoa ja poistaisi pullonkauloja. Uudet investoinnit liikenneverkkojen kehittämiseen laajentaisivat työssäkäyntialueita ja näin ollen parantaisivat myös työmarkkinoiden kohtaantoa. Samalla niillä on myös merkittävä panos ilmastopolitiikassamme.

Epäoikeudenmukaiset lomarahaleikkaukset lopetettava

Kesälomat lähestyvät, ja julkisen sektorin työntekijöiden lomarahat maksetaan 30 prosentilla leikkauksina toistamiseen. Hallitus on leikannut kunnilta lomarahaleikkausta vastaavat säästöt. Eniten leikkauksesta kärsivät pienipalkkaiset naiset. Tavalliset sairaanhoitajat, keittäjät, lastentarhanopettajat ja kirjastonhoitajat. Kun muiden ansiot kasvavat, heidän ostovoimansa leikkaukset jatkuvat. Monelta perheeltä jää kesälomamatkat tekemättä. Leikkauksen peruminen olisi ensimmäinen askel kohti oikeudenmukaisuutta. Se loisi tunnetta luottamuksesta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että hallitus muuttaa talouspolitiikan suuntaa ja tarkistaa julkisen talouden suunnitelman peruslinjaansa eriarvoisuutta vähentäväksi ja kasvun pitkän aikavälin edellytyksiä tukevaksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa aktiivisen työvoimapolitiikan, nuorten aikuisten osaamishjelman ja nuorisotakuun tehokkaan toteuttamisen edellyttämät määrärahat.

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 1 sd

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että hallitus nostaa oppivelvollisuuskäytäntöä ja tekee toisen asteen koulutuksen aidosti maksuttomaksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että hallitus aloittaa välittömästi aikuiskoulutuksen uudistamisen.

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin julkisen sektorin lomarahojen maksamiseksi normaalisti.

Perustuslaillisesti ongelmallisten valinnanvapauspilottien rahoitus on poistettava

Hallitus esittää jälleen 100 miljoonan euron valtuuden lisäystä sote-valinnanvapauspilotteihin momentille 33.60.38. Lisäyksen jälkeen pilotteihin on varattu yhteensä 199 miljoonaa euroa vuosille 2018—2021. Tämä on esimakua sote-uudistuksen myötä kasvavista kustannuksista ja jälleen osoittaa, miten hallitus on sote-maku-uudistuksessa täysin piittaamaton julkisen talouden kestävydestä.

Sosiaali- ja terveysministeriö on tehnyt ensimmäiset linjaukset valinnanvapauden pilottialueista 15.5.2018. Rahoitusta on jo myönnetty ehdollisesti kymmenen maakunnan alueelle, mutta maksatukset aloitettaisiin vasta valinnanvapauslainsäädännön valmistuttua. Linjaukset pilottialueista ja niiden rahoituksesta on tehty asiantuntijaryhmän arvioinnin perusteella. STM on järjestämässä uuden hakukierroksen syksyllä 2018.

Pilottien rahoituslinjausten oikeusperusteet ovat epäselvät. Niitä koskevaa lainsäädäntöä ei ole olemassa. Silti sosiaali- ja terveysministeriö on järjestänyt pilottien rahoituksesta jo yhden hakukierroksen, jossa on myös määritelty pilottien kriteerit. Näiden kriteerien pohjalta on tehty "alustavia päätöksiä" rahoituksesta. Maakunnille on näillä linjauksilla luotu odotus myöhemmästä rahoituksesta, jos lainsäädäntö tulee voimaan.

Perustuslakivaliokunta esitti lausunnossaan PeVL 15/2018 vp vakavan huomautuksen, että valtioneuvosto on mennyt piloteissa toimeenpanovallan käytössä liian pitkälle. Se piti sote-valinnanvapauden toimeenpanon aloittamista pilottien avulla erityisen ongelmallisena. Kyse on siis siitä, että STM on tehnyt päätöksiä pilottien rahoituksesta ilman selvää lainsäädännöllistä perustaa, vaikkakin myöhemmin STM on täsmentänyt, että kyse ei ole päätöksistä, vaan alustavista linjauksista tai ehdollisista päätöksistä. Joka tapauksessa oleellista on se, että piloteista tai niiden rahoitusta koskevasta päätöksenteosta ei ole säädetty missään olemassa olevassa lainsäädännössä, eli oikeusperustaa piloteille ei ole olemassa.

Erityisen ongelmallinen tilanne on siksi, että perustuslakivaliokunta totesi esitetyn sääntelyn pilottien osalta perustuslainvastaiseksi jo kesällä 2017. Tuolloin edellytetyjä korjauksia ei ollut

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 1 sd

tehty uuteen valinnanvapauslakiesitykseen. Pilottien sääntelyn perustuslainvastaisuus on siis ollut hallituksella koko ajan tiedossa.

Tässä tilanteessa hallitus on vielä lisäämässä pilottien rahoitusta 100 miljoonalla ja järjestämässä uuden hakukierroksen syksyllä. Tällainen valtiosääntöoikeudellisesti kyseenalainen uudistuksen toimeenpanon aloittaminen ennen lainsäädännön voimaantuloa on lopetettava välittömästi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 6

Eduskunta edellyttää, että hallitus keskeyttää kaikki valinnanvapauspilotteihin liittyvät toimenpiteet, peruu jo tekemänsä pilottihankkeiden rahoitusta koskevat ratkaisut ja lopettaa uudistusten valtiosääntöoikeudellisesti kyseenalaisen toimeenpanon ennen lakien voimaantuloa.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 24

ULKOMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Turvallisuusuhat ja rauhattomuus ovat lisääntyneet maailmalla viime vuosina, ja Eurooppakin on saanut tästä osansa esimerkiksi pakolaiskriisin muodossa. Maailman muuttuessa on entistä tärkeämpää kyetä ennakoimaan ja ennaltaehkäisemään kriisejä niiden juurisyistä lähtien.

Tällä hallituskaudella kehitysyhteistyöstä on leikattu niin paljon, että käytettävissä olevat määrärahat jäävät jo kauas vuoden 2015 tasosta. Hallituksen esityksen mukaan varsinaisen kehitysyhteistyön osuus on 546,3 miljoonaa euroa, kun vuonna 2015 maksatusten taso oli yli 920 miljoonaa. BKTL:sta Suomen koko kehitysyhteistyön odotetaan ensi vuonna olevan alle 0,4 prosenttia. Tämä on ristiriidassa sen kanssa, että olemme sekä EU:ssa että YK:ssa sitoutuneet nostamaan määrän pitkällä aikavälillä 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta.

Taloutemme ja työllisyytemme pohjautuvat kansainväliseen kauppaan ja yhteistyöhön, joissa Suomella ei ole varaa vetäytyä sisäänpäin. Kansainvälinen kehitysyhteistyö perustuu sekä alueellisesti että maailmanlaajuisesti yhteisten käytänteiden noudattamiseen. Suomen on pyrittävä toimimaan siten, että kansainväliset verkostomme mahdollistavat myös laajenevan taloudellisen yhteistyön eikä uskottavuutemme luotettavana yhteistyökumppanina kärsi. Meillä täytyy tämän lisäksi olla valmiutta sitoutua esimerkiksi YK:n kestävän kehityksen agendan sekä Pariisin ilmas-

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 1 sd

tosopimuksen toimeenpanoon, syventyvään yhteistyöhön sekä uusien ja jo tehtyjen kansainvälisten sopimusten toteuttamiseen.

Kansalaisjärjestöjen tekemästä kehitysyhteistyöstä leikattiin vuonna 2016 kerralla 43 prosenttia, ja hallitus ehdottaa kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöhön edelleen samaa leikattua 65 miljoonan euron tasoa vuodelle 2018. Järjestöjen mahdollisuudet tehdä kehitysyhteistyötä ja kertoa kehityskysymyksistä suomalaisille ovat heikentyneet huomattavasti. Myös Suomen antama tuki kehitysmaiden omille kansalaisjärjestöille on vähentynyt merkittävästi.

Ulkoasiainministeriön toteuttama vuoden takainen riippumaton arvio toteaa, että kansalaisjärjestöjen tekemä kehitysyhteistyö on tuloksellista ja tehokasta. Lisäksi riippumattoman arvion mukaan järjestöjen tukeen kohdistuneet leikkaukset olivat virhe ja rahoitusta tulisi lisätä. Paitsi että leikkaukset ovat ajaneet järjestöt ahdinkoon, ne ovat myös ristiriidassa hyvän hallinnon käytännön kanssa äkinäisen toteutuksen vuoksi. Kokonaisuudessaan leikkaukset vaurioittavat Suomen mainetta luotettavana ja pitkäjänteisenä yhteistyökumppanina kansainvälisillä kentillä. Kun demokratiaa ja kansalaisyhteiskunnan toimintatilaa rajoitetaan yhä useammassa maassa, on Suomen tuki entistäkin tärkeämpää.

Kansalaisjärjestöjen kehitysviestintä ja globaalikasvatus ovat tärkeä osa kehityspolitiikkaa. Momentin käyttösuunnitelmakohdassa 8 kohdennetaan 65 miljoonaa euroa seuraavalla tavalla: "tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle ja kehitysyhteistyötiedotukselle sekä kuntasektorin kehitysyhteistyölle". Nykyisin tätä määrärahaa voidaan käyttää myös kansalaisjärjestöjen Suomessa tapahtuvaan kehitysviestintään ja globaalikasvatukseen, ja nämä määrärahat ovat ulkoministeriön hallinnoimia. Järjestöille hakemuksesta maksettava nykytasoinen ja -muotoinen tuki on tärkeä järjestöjen omaehtoiselle työlle globaalikasvatuksen ja viestinnän alueilla. Ilman tukea monen järjestön työ vaikeutuisi huomattavasti tai lakkaisi kokonaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 24.30.66 lisätään 100 000 000 euroa varsinaiseen kehitysyhteistyöhön

ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 7

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahan korottamiseksi.

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus

31. Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 1 sd

Vapaa sivistystyö pyrkii lisäämään tasa-arvoa koulutuksen saavutettavuudella. Avoimuutta korostava tietoyhteiskunta uhkaa sulkeutua erityisesti siirtolaisilta, senioreilta, alhaisen koulutuksen saaneilta ja työelämän ja koulutuksen ulkopuolelle jääneiltä.

Vapaa sivistystyö ei tuota suoraan validoitua osaamista jatkokoulutukseen tai työelämän käyttöön, joten sille on tarjottu tehtäviä työelämän ulkopuolelle jääneiden koulutustehtävän hoitamisessa, mm. työttömien työkyvyn säilyttäjänä ja syrjäytymisen ehkäisijänä sekä vanhusten toimintakykyisyyden ylläpitäjänä ja yksinäisyyden lievittäjänä.

Kansainvälisen muuttoliikkeen myötä vapaalle sivistystyölle on myös palannut osa sen alkuperäisistä kansansivistystehtävistä. Suomessa elää ensimmäistä kertaa vuosikymmeniin kokonainen kansanryhmä, jonka koulutustaso on heikko ja josta osalla ei ole edes peruskoulutusta, siirtolaiset. Tietotekniikan nopean kehittymisen vuoksi Suomessa on paljon myös kantaväestöön kuuluvia ihmisiä, jotka eivät ole tietoyhteiskunnassa tiedoiltaan ja taidoiltaan tasavertaisessa asemassa muiden kanssa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.10.31 lisätään 5 000 000 euroa vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin.

20. Ammatillinen koulutus

30. Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen (arviomääräraha)

Sosialidemokraatit kannattavat rakenteellista uudistamista, mutta toisin kuin hallitus, lähdemme siitä, että toisen asteen uudistus on toteutettava hallinnosta ja toimitiloista, ei opetuksesta säästämällä. Säästöt, jotka edellisen hallituksen toimesta olisivat kohdistuneet koko toisen asteen koulutukseen, kohdistuvat nyt pelkästään ammatilliseen koulutukseen. Myös lukuisat asiantuntijatahot ovat kritisoineet ammatillisen koulutuksen leikkauksia. Ne vaarantavat ammattiosaamisen laadun, yleisen jatko-opintokelpoisuuden ja nuorisotakuun toteutumisen.

Ammatillisessa koulutuksessa on vähennetty lähiopetuksen määrää valtavasti, mikä heikentää opetuksen laatua. Vielä 1990-luvulla oppilaat saivat lähiopetusta täyden työviikon, 38 tunnin verran. Tänä päivänä ollaan jo monin paikoin 28 tunnin alapuolella. Ammattiin valmistuvat eivät siis saa enempää opetusta kuin peruskoululaisetkaan. Laajat leikkaukset tulevat väistämättä näkymään ammatillisen koulutuksen laadussa ja näin myös nuorten ammattitaidossa.

SDP esittää, että kunnille varataan riittävät resurssit ammatillisen koulutuksen toteuttamiseen. Kuntien valtionosuuksia on nostettava aiemmin kuntien rahoitusosuuteen kohdistuneen 190 miljoonan euron perumiseksi ja sen lisäksi ammatilliseen koulutukseen tehdyt indeksi- ja kiky-leikkaukset tulee perua.

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 1 sd

Ammatillinen työvoima- ja kotouttamiskoulutus

Työelämän muutosvauhti on nopeaa. Ammatillinen työvoimapoliittinen koulutus on tehokas väline uudistaa työttömän ihmisen osaamista ja täydentää työmarkkinoiden osaamistarvetta. Se mahdollistaa nopean reagoinnin alueen rakennemuutoksiin.

Lisäksi ammatillisen työvoimakoulutuksen avulla voidaan tehokkaasti vastata työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmiin. Nyt tutkintoon tähtäävä koulutus on siirtymässä opetus- ja kulttuuriministeriöön, mikä jäykistää koulutuksen tarjontaa. Uuden ammatin ja täydennyskoulutuksen merkitystä ei voi liiaksi korostaa. Se rakentaa sillan työstä työhön ja tukee työpaikan säilymistä. Työvoimapoliittinen koulutus rakentaa siltaa työttömyydestä työhön.

Positiivinen rakennemuutos erityisesti Lounais-Suomessa, mutta muuallakin on johtanut tilanteeseen, missä koulutetusta työvoimasta on todella suuri pula. Se toimii huonoimmillaan jopa taloudellisen kasvun esteenä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.20.30 lisätään avustuksena 30 000 000 euroa, josta osoitetaan 20 000 000 euroa ammatilliseen koulutukseen ja 10 000 000 euroa ammatilliseen työvoimakoulutukseen ja kotouttamiskoulutukseen

ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 8

Eduskunta edellyttää, että ammatillisen koulutuksen leikkaukset perutaan ja kunnille varataan riittävät valtionosuudet laadukkaan ammatillisen koulutuksen järjestämiseen.

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

20. Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Korkeakoulujen käytännönläheinen ja opetukseen integroitu TKI-toiminta, joka kohdistuu kunkin alueen omaan työelämään sekä yhteiskunnan ja yritysten kilpailukyvyyn ja innovaatioiden kehittämiseen, tulee saada entistä näkyvämmäksi ja sitä tulee aiempaa vahvemmin hyödyntää. Se tarvitsee tuekseen myös riittäviä rahoitusvälineitä, käytössä olevan innovaatioasetelin lisäksi muutakin. Erityisen tärkeää tutkimus- ja innovaatio toiminnan tukeminen on juuri nyt alueilla, missä on nähtävissä positiivisen rakennemuutoksen aiheuttamaa taloudellista kasvua.

Lisäksi korkeakoulujen tulee pystyä vastaamaan nopeasti ja joustavasti alueidensa työvoiman tarpeeseen. Erityisesti insinööri- ja diplomi-insinöörinkoulutusta tarvitaan useilla alueilla nykyistä enemmän.

Useat kansainväliset arvioinnit ovat osoittaneet, että suomalaisessa tutkimus- ja innovaatiojärjestelmässä suurimmat ongelmat ovat nimenomaan soveltavan tutkimuksen, innovaatioiden edistä-

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 1 sd

misen ja työ- ja elinkeinoelämäyhteistyön rahoituksessa ja kannustimissa. Lisäksi kapeikot osaan työvoiman tarjonnassa uhkaavat jo hidastaa kasvua joillain toimialoilla ja alueilla.

Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan ja yritysten kilpailukyvyn uudistaminen edellyttää ammattikorkeakoulujen TKI-toiminnan parempaa hyödyntämistä. Ammattikorkeakoulujen ratkaisukeskeinen, korkeaan osaamiseen ja vuorovaikutukseen perustuva TKI-toiminta on yksi tärkeä vastaus Suomen tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän haasteisiin. Ammattikorkeakoulujen vahvuus on vahva vuorovaikutus sidosryhmien, kuten yritysten ja työelämän, kanssa samalla opiskelijoita osallistaen. Suomi tarvitseekin uusia panoksia erityisesti ammattikorkeakoulujen TKI-osaamisen hyödyntämiseen positiivisen rakennemuutoksen alueilla, sillä kansalliset rahoitusinstrumentit ammattikorkeakoulujen innovaatiotoimintaan ja soveltavaan tutkimukseen ovat varsin pienet.

Suomen taloudessa näkynyt positiivinen kehitys on nostanut työvoiman kysyntää. Keskeisillä talouden kasvualoilla on koettu jo niin vakavaa pulaa osaavasta työvoimasta, että se vaarantaa kasvupotentiaalin hyödyntämistä. Nämä huolet ovat tulleet esille ensin Varsinais-Suomessa, jossa kasvualoja ovat erityisesti meriteollisuus ja autonvalmistus, mutta osaavasta työvoimasta on pulaa myös muilla alueilla. Esimerkiksi Satakunnassa on ollut vuoden 2017 aikana avoinna noin 700 uutta työpaikkaa insinööreille ja diplomi-insinööreille, mutta työnhakijoita on ollut vain 5—20 prosenttia avoimien paikkojen määrästä. Jyväskylän alueella on puolestaan suuri pula erityisesti ICT-alan osaajista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.40.20 lisätään 5 000 000 euroa korkeakoulujen tukemiseen positiivisen rakennemuutoksen alueilla.

80. Taide ja kulttuuri

50. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)

Kansalaisyhteiskunnan tilaan on alettu maailmanlaajuisesti kiinnittää huomiota osana demokratiaa, ihmisoikeuksia, osallisuutta ja hyvinvointia. Euroopan yhteisössäkin tunnustetaan voittoa tavoittelemattomien kansalaistoimijoiden, palveluntarjoajien ja vapaaehtoistyöntekijöiden merkitys kansalaisaktiivisuuden ilmentäjinä.

Kansalaisaktiivisuudella voidaan edistää osallisuutta, paikallisyhteisöjen sosiaalista koheesiota ja sukupolvien välistä vuorovaikutusta. Toiminta edistää EU:n kestävästä kehityksestä, työllisyyttä, sosiaalista oikeudenmukaisuutta, talouskasvua ja ympäristön laatua. Myös Suomessa on kannettu huolta demokratian ja kansalaisyhteiskunnan tilasta kaikkien muutosten keskellä. Mitä monimuotoisempi kansalaisyhteiskunta on, sen paremmat valmiudet sillä on selviytyä kriiseistä.

Samaan aikaan, kun OKM on yhdistänyt eri momenteilla olevaa järjestöjen tukemista yhdelle momentille, on myös määrärahoja vähennetty. Lisäksi selvitysosassa avustusten käyttötarkoituserusteluissa on menty epämääräisempään suuntaan. Esimerkiksi rauhantyötä ei enää mainita erikseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 1 sd

Erityistä huolta aiheuttaa ihmisoikeusliiton tilanne. Ihmisoikeusliitto on Suomen ainoa kokonaisvaltaisesti Suomen ihmisoikeustilannetta seuraava järjestö. Suomi korostaa ulkopoliitikassaan ihmisoikeusjärjestöjen ja ihmisoikeuspuolustajien työn turvaamisen tärkeyttä. Se on tuottanut tärkeää tietoa mm. syrjinnästä Suomessa ja tutkii parhaillaan Suomessa äärimmäisen ajankohtaista nk. kunniaan liittyvää väkivaltaa monen viranomaisenkin toiveen mukaisesti. Useat ministeriöt nojaavat järjestön asiantuntemukseen, ja siltä pyydetään runsaasti virallisia lausuntoja. Järjestö tekee arvioita Suomessa vieraileville kansainvälisille elimille (ETYJ, Euroopan Neuvosto jne.) Suomen tilanteesta ja raportoi YK:n ihmisoikeussopimuksia valvoville komiteoille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.80.50 lisätään 1 700 000 euroa järjestöjen valtionavustuksiin

ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 9

Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa monimuotoisen kansalaisyhteiskunnan ja kansalaisjärjestöjen toiminnan edellytykset ja lisää kansalaisjärjestöjen toiminnan rahoitusta.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Liikenneverkko

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Työmarkkinoiden toimivuus ja kohtaanto-ongelmien ratkaiseminen edellyttävät nykyistä sujuvampaa työvoiman liikkuvuutta. Työssäkäyntialueita tulee laajentaa nopeilla joukkoliikenneyhteyksillä ja samalla työssäkäyntialueiden sisällä liikkumista tulee sujuvoittaa. Näin työ ja työn tekijä löytävät helpommin toisensa. Työvoiman liikkuvuus edistää myös tuottavuuden kasvua. Näin ollen työmarkkinoiden toimivuus sekä korkeampi työllisyys ja tuottavuus edellyttävät sitä, että rakennamme Suomeen lisää raiteita ja nopeutamme olemassa olevia yhteyksiä. Siksi raide liikenteen investointitasoa on korotettava merkittävästi nykyisestä.

Hallitus on sitoutunut noudattamaan parlamentaarisen korjausvelkatyöryhmän esitystä perusväylänpidon rahoitustasosta hallituskaudella. Hallitus leikkaa kuitenkin omassa suunnitelmassaan voimakkaasti varoja väyläverkon kehittämiseltä rahoittaakseen korjausvelan kasvun pysäyttämisen. Hallituksen valinta kasvattaa osaltaan investointivelkaamme väyläverkkoihin, ja moni liikenteen, asumisen ja elinkeinopolitiikan kehityksen vaatima väyläinvestointi jää tulevien hallitusten tehtäväksi. Myös investointien hyödyt yhteiskunnalle lykkääntyvät tai ne menetetään kansainvälisessä kilpailussa kokonaan. Tämän vuoksi esitämme 100 000 000 euron lisäystä väyläverkon kehittämiseen parhaiksi katsottuihin uusiin hankkeisiin, joilla edistetään talouskasvua ja työllisyyttä. Näin estämme myös väyläverkon kehityksen pysähtymisen.

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 1 sd

Liikenneväyliin ja liikenteen kehittämiseen liittyvän päätöksenteon ja rahoituksen suunnitelmallisuus ja pitkäjänteisyys on välttämätön edellytys tehokkaalle yhdyskuntapolitiikalle ja elinkeinoelämän kilpailukyvyille. Lisäksi väylien kehittämisen suunnitelmallisuus helpottaa EU:n TEN-T-tukien hakemista ja niiden saamista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.10.77 lisätään 100 000 000 euroa väylaverkon kehittämiseen.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Korkean teknologian ja jalostusarvon osuus Suomen viennistä on laskenut huolestuttavasti. Hallituksen ensi vuoden talousarviossa olisi pitänyt päättää jyrkemmällä otteella toimista, jotka tukevat erityisesti vientivetoisen talouskasvun vauhdittamista, investointeja ja työllistämistä. Ilman lisäpanostuksia tutkimukseen ja tuotekehitykseen Suomi on vaarassa jäädä globaalissa arvoketjussa täysin sivurooliin.

Tulevaisuuden talouskasvu syntyy innovaatioista — lisäpanostukset tutkimukseen ja tuotekehitykseen ovat nyt välttämättömiä. Meidän on kyettävä vauhdittamaan teknologista kehitystä ja haettava voimakkaammin osaamis pohjaista kasvua.

Tieteellinen tutkimus on osoittanut, että tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan kohdistettavat tuet ovat tukimuodoista tehokkaimpia. Uusiin innovaatioihin kohdistuvilla tuilla voi parhaimmillaan olla merkittäviä vaikutuksia kasvuille, työllisyydelle ja talouden uudistumiselle.

Vaikka yritystukien kentässä T&K&I-tuet ovatkin ainoa tukimuoto, jonka lisäämiselle voidaan löytää nykyisessä valtiontalouden tilanteessa perusteita, istuva hallitus on toiminut juuri päinvastoin leikatessaan yritystukien vaikuttavimmasta päästä. Tutkimus- ja koulutusleikkausten ohella hallitus on leikannut Tekesin (sittemmin BusinessFinland) rahoituksesta tuntuvasti. Leikkausten kohdistaminen sille sektorille, missä tuet toimivat, on kestäväntöntä.

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan tukiin pitää tehdä tuntuva korotus ja samalla tulisi tehdä T&K&I-tukien kohdentumisen uudelleenarviointi. Koska vaikuttavuudeltaan parhaiksi tuiksi on arvioitu erityisesti aloittaville ja pienille yrityksille suunnatut tuet, tulisi jatkossa myös T&K&I-tukia kohdistaa painokkaammin tälle sektorille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.20.40 lisätään 60 000 000 euroa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan ja yritysten kansainvälistymisen tukemiseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 1 sd

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

01. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

TE-toimistojen määrärahat ovat vuonna 2018 alhaisemmalla tasolla kuin 2017.

Sähköisten palvelujen lisääminen ei voi korvata vaikeimmassa asemassa olevien työttömien palveluita. Muistutamme, että useiden arvioiden mukaan noin 20 prosenttia pitkäaikaistyöttömistä ei käytä sähköisiä palveluja joko osaamisen puuttuessa tai koska laitteita tai toimivaa verkkoa ei ole saatavilla.

Monet työttömät ovat kokeneet työttömien kolmen kuukauden välein tehtävien haastattelujen helpottaneen pääsyä työmarkkinoille. Samalla rekistereistä on poistunut ihmisiä, jotka eivät enää ole olleet työnhakijoita, mikä on pienentänyt TEM:n tilastoissa näkyvää työttömyyttä. Nyt haastatteluja on tehty noin puolelle työttömistä, vaikka ne ovat lakisääteisiä. Henkilöstöressurssin vähennykset uhkaavat haastattelujen toteuttamista, tarvelähtöisestä palvelusta puhumattakaan.

Korostamme työvoimahallinnon henkilöstöressurssien riittävyyttä ja henkilökunnan työhyvinvointia. Hallinnon henkilöstö on kohtuuttomien paineiden kohteena yhtäältä resurssipulan vuoksi ja toisaalta jatkuvien hallintorakenteiden ja työvoimapolitiittisten edestakaisin tapahtuvien lakimuutosten vuoksi.

Hallitus on maakuntaudistuksessa rakentamassa markkinaehtoista tilaaja-tuottajamallia ja yksityistämässä valtaosan julkisista työvoimapalveluista. Mielestämme mm. moniammatillinen palvelu vaarantuu markkinaehtoisessa palvelumallissa ja tämä johtaa kiistatta vaikeimmassa asemassa olevien työttömien palveluiden heikentymiseen. Hallitus aikoo purkaa moniammatillisia työvoiman palvelukeskuksia koskevan ns. TYP-lain mutta samaan aikaan vakinaistaa hyvänä käytäntönä nuorille suunnatun ohjaamatoiminnan, joka on hengeltään juuri TYP-lain mukainen palvelukokonaisuus. Haluamme säilyttää kunnilla selkeän roolin erityisesti pitkäaikaistyöttömien palveluista emmekä hyväksy TYP-lain purkamista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.30.01 lisätään 10 000 000 euroa TE-toimistojen toimintamenoihin ja momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa voidaan käyttää myös kunnan tuotamiin työvoimapalveluihin.

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Palkkatuki ja työvoimakoulutus

Aktiivisen työvoimapolitiikan määrärahat ovat edelleen riittämättömät. Erityisesti työvoimapolitiittisen koulutuksen määrä on alentunut viime vuosina, vaikka osaavasta työvoimasta on tietyillä toimialoilla jo pulaa.

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 1 sd

Yhdistyksille ja säätiöille maksettavaa ns. 100 prosentin palkkatukea on rahoitettu enintään 3 000 henkilötyövuoteen. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) mukaan palkkatukea voidaan maksaa enintään 12 kuukauden ajalta 100 prosenttia niistä tuella palkattavasta aiheutuvista palkkauskustannuksista, jotka vastaavat enintään 65 prosentin työaikaa alan säännöllisestä enimmäistyöajasta, jos yhdistys tai säätiö palkkaa pitkäaikaistyöttömän muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin (lain 7 luvun 9 §:n 1 momentti). Tällaiset tehtävät ovat tärkeitä kaikkein vaikeimmin työllistyville ihmisille. Monille työllistyminen järjestöihin täydellä palkkatuella on ainut realistinen vaihtoehto löytää ensimmäinen työpaikka pitkän työttömyyden jälkeen.

Kolmannen sektorin toimijoiden 100 prosentin palkkatuen 3 000 hengen kiintiö on johtanut siihen, että järjestöt eivät enää työllistä yhtä paljon vaikeimmassa asemassa olevia kuin ennen. Se, että palkkatuettua työtä ohjataan enemmän yrityksiin, on positiivista, koska niillä on parhaat tulokset jatkotyöllistymisestä. Mutta se, että samaan aikaan ajetaan alas järjestöjen työllistämistä, johtaa kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien työttömien palkkatyön tekemismahdollisuuksien kaventumiseen ja merkittävää yhteiskunnallista hyvinvointia lisäävän järjestötyön alasajoon.

Tämän vuoksi esitämme, että järjestöjen 100-prosenttisen palkkatuen 3 000 henkilön rajasta ja palkkakatosta luovutaan ja työvoimapolitiikan resursseja lisätään.

Nuorisotakuu

Alle 30-vuotiaiden nuorten työttömyys on yhä liian korkealla tasolla. Alasajon sijasta nuorisotakuuta on kehitettävä niin, että jatkossa yksikään nuori ei jäisi vaille toisen asteen koulutuspaikkaa, jatko-opiskelupaikkaa tai työtä. Hallituksen suunnitelmat ja budjettileikkaukset supistavat nuorisotakuun palvelutarjontaa, mikä uhkaa hankaloittaa nuorten opintoihin ja työelämään pääsyä sekä tulevaisuuden suunnittelua.

SDP:n tavoitteena on turvata nuorisotakuun rahoitus ja kehittää sitä niin, että se kattaa koko lapsuuden ja nuoruuden. Uutena elementtinä nykyiseen ohjelmaan haluamme, että nuorta tuetaan elämän taitekohdissa, kuten siirryttäessä perusasteelle tai vaikka korkeakoulusta työelämään. SDP:n nuorisotakuumallissa kokonaisvastuu nuorten elämänvaiheiden turvasta ja takuun toteutumisesta on kunnilla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.30.51 lisätään 20 000 000 euroa nuorisotakuuseen ja nuorten aikuisten osaamisohjelmaan,

että momentille 32.30.51 lisätään 10 000 000 euroa järjestöille maksettavaan palkkatukeen,

että momentille 32.30.51 lisätään 60 000 000 euroa palkkatukeen,

että momentille 32.30.51 lisätään 20 000 000 euroa ammatilliseen työvoima- ja kotouttamiskoulutukseen,

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 1 sd

että momentin perusteluiden toisen kappaleen 3 kohdan päätösosaa muutetaan siten, että järjestöihin työllistettävien enimmäisraja 3 000 henkilöä sekä palkkakatto poistetaan

ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 10

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin poistaakseen momentin 32.30.51 päätösosassa mainitun 3 000 henkilötyövuotta koskevan rajoituksen kolmannen sektorin toimijoille maksettavasta palkkatuesta.

Päälukka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

38. Valtionavustus valinnanvapauden pilottihankkeiden kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Hallitus esittää 100 miljoonan euron valtuuden lisäystä sote-valinnanvapauspilotteihin momentille 33.60.38. Lisäyksen jälkeen pilotteihin on varattu yhteensä 199 miljoonaa euroa vuosille 2018—2021. Tämä on esimakua sote-uudistuksen myötä kasvavista kustannuksista ja jälleen osoittaa, miten hallitus on sote-maku-uudistuksessa täysin piittaamaton julkisen talouden kestävydestä.

Sosiaali- ja terveysministeriö on tehnyt ensimmäiset linjaukset valinnanvapauden pilottialueista 15.5.2018. Rahoitusta on jo myönnetty ehdollisesti kymmenen maakunnan alueelle, mutta maksatukset aloitettaisiin vasta valinnanvapauslainsäädännön valmistuttua. Linjaukset pilottialueista ja niiden rahoituksesta on tehty asiantuntijaryhmän arvioinnin perusteella. STM on järjestämässä uuden hakukierroksen syksyllä 2018.

Pilottien rahoituslinjausten oikeusperusteet ovat epäselvät. Niitä koskevaa lainsäädäntöä ei ole olemassa. Silti sosiaali- ja terveysministeriö on järjestänyt pilottien rahoituksesta jo yhden hakukierroksen, jossa on myös määritelty pilottien kriteerit. Näiden kriteerien pohjalta on tehty "alustavia päätöksiä" rahoituksesta. Maakunnille on näillä linjauksilla luotu odotus myöhemmästä rahoituksesta, jos lainsäädäntö tulee voimaan.

Perustuslakivaliokunta esitti lausunnossaan PeVL 15/2018 vp vakavan huomautuksen, että valtioneuvosto on mennyt piloteissa toimeenpanovallan käytössä liian pitkälle. Se piti sote-valinnanvapauden toimeenpanon aloittamista pilottien avulla erityisen ongelmallisena. Kyse on siis siitä, että STM on tehnyt päätöksiä pilottien rahoituksesta ilman selvää lainsäädännöllistä perustaa, vaikkakin myöhemmin STM on täsmentänyt, että kyse ei ole päätöksistä, vaan alustavista linjauksista tai ehdollisista päätöksistä. Joka tapauksessa oleellista on se, että piloteista tai niiden rahoitusta koskevasta päätöksenteosta ei ole säädetty missään olemassa olevassa lainsäädännössä, eli oikeusperustaa piloteille ei ole olemassa.

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 1 sd

Erityisen ongelmallinen tilanne on siksi, että perustuslakivaliokunta totesi esitetyn sääntelyn pilottien osalta perustuslainvastaiseksi jo kesällä 2017. Tuolloin edellytetyjä korjauksia ei ollut tehty uuteen valinnanvapauslakiesitykseen. Pilottien sääntelyn perustuslainvastaisuus on siis ollut hallituksella koko ajan tiedossa.

Tässä tilanteessa hallitus on vielä lisäämässä pilottien rahoitusta 100 miljoonalla ja järjestämässä uuden hakukierroksen syksyllä. Tällainen valtiosääntöoikeudellisesti kyseenalainen uudistuksen toimeenpanon aloittaminen ennen lainsäädännön voimaantuloa on lopetettava välittömästi. Valiokunnan mietinnössä on painotettu sitä, että valinnanvapauspilotteja ei tule toimeenpanna ennen niitä koskevan lainsäädännön hyväksymistä. Ainoa looginen seuraus tästä olisi poistaa niihin kohdennettu rahoitus.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentti 33.60.38 poistetaan valtion talousarviosta.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että ehdotus vuoden 2018 lisätalousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin ja

että edellä ehdotetut 10 lausumaa hyväksytään.

Helsingissä 19.6.2018

Timo Harakka sd
Riitta Myller sd
Maria Tolppanen sd
Harry Wallin sd
Pia Viitanen sd
Johanna Ojala-Niemelä sd

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 2 vihr

Vastalause 2 vihr

Yleisperustelut

Kuluvalla kaudella hallitus on tehnyt mittavat leikkaukset kehitysyhteistyön rahoitukseen. Näillä päätöksillä kehitysyhteistyön rahoitustaso on pudonnut kauemmas YK:n suosittamasta 0,7 prosentin tasosta. Vuonna 2014 Suomi saavutti jo 0,6 prosentin tason ohjaamalla mm. päästöhuutokauppatuloja kehitysyhteistyöhön. Leikkauspäätösten myötä Suomen kehitysyhteistyön rahoitus on pudonnut 0,4 prosenttiin. Kun nyt näyttää siltä, että päästöhuutokauppa alkaa toimia edellisvuosia paremmin, olisikin syytä kohdentaa päästökauppatulot varsinaiseen kehitysyhteistyöhön, jotta aiempia leikkauksia voitaisiin paikata edes hieman ja Suomen ilmatorahoituksen tasoa korottaa.

Lisätalousarviossaan hallitus esittää toimeenpantavaksi väliaikaisen energiaverotuen. Energiaverotuki on tarkoitettu maksettavaksi maatalouden harjoittajille kohonneiden kone- ja kuivatuskustannusten vuoksi. Esitetyn kaltaisena energiaverotuki ei kuitenkaan kohdennu oikein, sillä tukea voivat saada myös sellaiset maatalouden harjoittajat, joilla satovahinkoja on ollut vähän tai ei ollenkaan. Vastaaavasti ne maatalouden harjoittajat, jotka käyttävät ympäristöystävällisempiä energianlähteitä ja jotka ovat kärsineet satovahingoista, eivät saa tukea.

Fossiilisten energianlähteiden käyttö lisää ilmaston lämpenemistä. Ilmaston lämpeneminen näkyy voimakkaina sääilmiöinä, joita esimerkiksi rankkasateet ovat. On kestävämpää, jos ilmaston lämpenemisestä aiheutuvia satovahinkoja kompensoidaan keinolla, joka lisää entisestään fossiilisten energianlähteiden käyttöä ja siten ilmaston lämpenemistä. Esitys on ristiriidassa hallituksen omien ilmastotavoitteiden kanssa. Poikkeuksellisten sääolojen aiheuttamia menetyksiä on syytä kompensoida, mutta kompensatio tulisi tehdä tarkoituksenmukaisella ja ilmaston kannalta kestäväällä tavalla.

Hallitus on viemässä sote-uudistusta läpi kiireellä ja asiantuntijoiden kriittisistä lausunnoista välittämättä. Lisätalousarviossa on esitetty lisärahoitusta sote-pilottihankkeille. On kestävämpää, että pilottihankkeisiin budjetoidaan tässä vaiheessa enemmän rahaa, kun sote-lakeja ei ole hyväksytty ja koko uudistuksen tulevaisuus on avoin.

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee uuden esityksen maatalouden harjoittajille maksettavasta satovahinkojen kompensatiosta siten, että kompensatio kohdennetaan tarkoituksenmukaisesti ja ilmaston kannalta kestäväällä tavalla.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 24

**Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 2 vihr**

ULKOMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Kehitysyhteistyön tavoite on köyhyyden ja eriarvoisuuden poistaminen ja kestävän kehityksen edistäminen. On tärkeää varmistaa, ettei Suomi liu'u enää yhtään kauemmas hallitusohjelmaan kirjatusta 0,7 prosentin tavoitteesta ja että Suomi kantaa oman osuutensa kansainvälisen ilmasto-rahoituksen järjestämisestä.

YK:n hyväksymät kestävän kehityksen tavoitteet sekä Pariisin ilmastopöytäkirja edellyttävät kehitykseltä mailta lisää rahoitusta ilmastonmuutoksen torjuntaan. Edellisen hallituksen aikana luotiin yksi innovatiivisista kehitysyhteistyön rahoitusvälineistä, päästö- huutokauppatulojen käyttäminen kokonaisuudessaan kehitysrahoitukseen, ennen kaikkea kansainvälisiin ilmasto- ja ympäristöhankkeisiin. Tämä suomalainen innovaatio on saanut laajaa kiitosta maailmalla, ja lisäpanostus auttaisi nostamaan Suomen ilmastorahoitusta, joka on ollut selvästi laskussa.

Esitämme, että varsinaiseen kehitysyhteistyöhön lisätään 90 miljoonaa euroa, joka vastaa lisäantenneja päästöhuutokauppatuloja.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 24.30.66 lisätään 90 000 000 euroa varsinaiseen kehitysyhteistyöhön.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

38. Valtionavustus valinnanvapauden pilottihankkeiden kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Perustuslakivaliokunta on viimeisimmässä sote-lausunnossaan suhtautunut erittäin kriittisesti siihen, että sote-uudistusta on viety ja aiotaan viedä eteenpäin pilottien muodossa siitä huolimatta, että eduskunta ei ole hyväksynyt sote-lakeja. On selvää, että uudistukseen liittyy suuria puutteita. Puutteet on syytä korjata ennen kuin uudistusta viedään eteenpäin tai ennen kuin siihen myönnetään lisäresursseja.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentti 33.60.38 poistetaan.

Ehdotus

Edellä esitetyn perusteella ehdotan,

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 2 vihr

että ehdotus vuoden 2018 lisätalousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin ja

että edellä ehdotettu lausuma hyväksytään.

Helsingissä 19.6.2018

Ozan Yanar vihr

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 3 vas

Vastalause 3 vas

Yleisperustelut

Suomen bruttokansantuotteen kasvu on tänä vuonna nopeampaa kuin mitä hallitus oli aiemmin arvioinut, ja myös valtion tulot ovat ennakoitua suuremmat.

Noususuhdanteen oloissa vuoden 2018 ensimmäinen lisätalousarvio antaisi hallitukselle mahdollisuuden korjata aiempia virhearvioitaan ja tehdä kipeästi tarvittavia lisäpanostuksia muun muassa sosiaaliturvaan, hyvinvointipalveluihin, koulutukseen sekä tutkimukseen ja kehitykseen. Nyt olisi oikea aika investoida myös ympäristölliset realiteetit aidosti huomioivan kestäväen rakenne-uudistuksen edistämiseen.

Joitakin yksittäisiä myönteisiä määrärahakohdennuksia lukuun ottamatta hallitus ei kuitenkaan osoita valmiutta tähän.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että parantuneen taloustilanteen mahdollistama talouspoliittinen liikkumavara käytetään koulutuksen, perusturvan ja hyvinvointipalveluiden määrärahaleikkausten perumiseen ja niiden rahoituksen kasvattamiseen.

Vastalauseen epäluottamusehdotus

Hallitus esittää lisätalousarviossaan 100 miljoonaan euron lisärahoitusta sosiaali- ja terveydenhuollon niin sanotun valinnanvapausmallin pilotointiin, johon on jo aiemmin ohjattu varsinaisen talousarvion yhteydessä 100 miljoonaa. Valinnanvapauspilottien ajaminen härkämäisesti eteenpäin tilanteessa, jossa keskeinen sote-lainsäädäntö on säätämättä ja useita ratkaisevan tärkeitä kysymyksiä esitysten perustuslaillisuudesta ja valinnanvapausmallin tulevaisuudesta on edelleen auki, osoittaa, ettei hallitus anna eduskunnan työlle ja suomalaiselle edustukselliselle demokratialle sitä arvoa, joka niille kuuluu. Erityisen huolestuttavaa on, että hallitus on jo toukokuussa tehnyt päätöksiä ensimmäisen 100 miljoonan euron rahoituksen käytöstä ja kohdentamisesta, vaikka tällaisia toimeenpanopäätöksiä ohjaava lainsäädäntö puuttuu. Tämän vuoksi eduskunta katsoo, ettei hallitus nauti eduskunnan luottamusta.

**Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 3 vas**

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 24

ULKOMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ulkoasiainhallinto

01. Ulkoasiainhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Ulkoministeriön budjetti on kiristetty äärimmilleen, ja vaikuttaa todennäköiseltä, ettei nykyinen ja vuosien 2019—2022 julkisen talouden suunnitelmassa määritelty rahoitustaso ole riittävä kaikkien ulkoasiainhallinnon tehtävien hoitamiseen menestyksekkäästi. Lähetystöverkosta on jouduttu supistamaan ja ulkomailla työskentelevän henkilöstön määrää karsimaan. Lisäksi henkilöstölle on osoitettu huomattavasti uusia vienninedistämiseen ja taloudellisiin ulkosuhteisiin liittyviä tehtäviä, joita varten ei kuitenkaan ole tehty vastaavia resurssilisäyksiä, minkä seurauksena monien tärkeiden ja perinteisempien ulkoministeriön tehtävien hoitoa on jouduttu karsimaan. Tämä kehitys ei voi jatkua.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että hallitus korottaa ulkoministeriön rahoituksen viimeistään vuoden 2019 talousarvion yhteydessä sellaiselle tasolle, että se pystyy ylläpitämään kohtuullista edustustoverkosta ja hoitamaan menestyksekkäästi kaikki tehtävänsä.

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Suomen tulee kantaa vastuunsa ja edistää myönteistä kehitystä myös rajojemme ulkopuolella. Kehitysyhteistyöllä torjutaan osaltaan köyhyyttä, parannetaan ihmisoikeuksia, edistetään demokratiaa, ehkäistään konflikteja ja hillitään ilmastonmuutosta. Ilmastonmuutokseen liittyvät ympäristöongelmat ovat yhä useammin pakolaisuuden syy. Uusia ilmastopakolaisia arvioidaan olevan vuosittain yli 20 miljoonaa.

Kansainvälisen kehitysyhteistyön valtavat leikkaukset ovat yksi Sipilän hallituksen suurimmista häpeätahroista. Suomi esiintyy kansainvälisillä areenoilla esimerkiksi naisten ja lasten oikeuksien tai yleisemmin monenkeskisen kansainvälisen järjestelmän suurena puolustajana, mutta karu totuus on, että nämä puheet eivät saa tukea hallituksen budjettilinjasta. Päinvastoin: Suomen leikkauslinja ei ole jäänyt huomaamatta ulkomaillakaan, eikä se voi olla vaikuttamatta Suomen kykyyn edistää tavoitteitaan kansainvälisesti.

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 3 vas

Silmiin pistävää on, että Sipilän hallitus on leikannut nimenomaan varsinaisesta kehitysyhteistyöstä ja paikannut tätä vähän kasvattamalla samaan aikaan muita kehitysyhteistyönä raportoitavia menoja ja sijoitusmuotoisia järjestelyitä. Tuntuvimmin on leikattu kansalaisjärjestöiltä sekä monenkeskisiltä järjestöiltä, joiden toiminta on selvitysten mukaan ollut erityisen tehokasta.

Aiemmin Suomi ohjasi päästökauppatulot kansainväliseen ilmatorahtoitukseen. Sipilän hallitus on päättänyt tukea niillä energiaintensiivisen teollisuuden energiankäyttöä. Vasemmistoliiton kanta on, että päästökauppatulot tulisi palauttaa kansainvälisen ilmatorahtituksen lähteeksi. Tämän seurauksena momentin 24.30.66 määrärahaosuus kasvaisi tänä vuonna arviolta 162 miljoonalla eurolla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 24.30.66 lisätään 200 000 000 euroa varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ja ilmatorahtoitukseen.

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Ammatillinen koulutus

30. Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen (arviomääräraha)

Ammatillisesta koulutuksesta on tämän hallituskauden aikana leikattu rajulla kädellä. Opettajien määrä on vähentynyt, ryhmäkoot kasvaneet ja lähiopeus vähentynyt.

Ammatillisen koulutuksen on oltava saavutettavissa joka puolella Suomea. Hallituksen leikkaukset ovat vakava uhka saavutettavuudelle. Nuorten syrjäytyminen näyttää erilaiselta maan eri osissa, ja se on ollut kasvussa erityisesti Pohjois- ja Itä-Suomessa. Kasvukeskuksissa on kova kilpailu opiskelupaikoista, ja tämä vaikuttaa maahanmuuttajien syrjäytymiseen, ellei ongelmaan tartuta tarvittavilla resursseilla. Jo nyt liian suuri osa nuorista jää pelkän peruskoulun varaan ja syrjäytymisuhan alle, ja tämä joukko uhkaa kasvaa merkittävästi hallituksen leikkausten takia.

Hallituksen leikkaukset ammatilliseen koulutukseen vaarantavat ammatillisen koulutuksen reformin läpiviemistä. Noin puolet peruskoulun päättävistä nuorista jatkaa ammatilliseen koulutukseen, ja reformi koskettaa arviolta 300 000 opiskelijaa. Monet opettajat kokevat, että tunnit eivät riitä opetussuunnitelmien tavoitteisiin. Työpaikoilla lisääntyvä oppiminen voi sopia monelle opiskelijalle, mutta haasteena on riittävän ohjauksen saaminen. Työelämän painottamisesta ei saa tulla vain uusi säästökeino, jonka hinnan maksavat opiskelijat. Toisen asteen riittävä rahoitus tulee turvata, jotta ammatillisen koulutuksen reformi on mahdollista viedä läpi järkevällä tavalla.

Suomessa on samaan aikaan pulaa työvoimasta ja valtavasti ihmisiä, jotka eivät aktiivisesta työhausta huolimatta pääse töihin. Monen ihmisen työllistymismahdollisuudet paranisivat huomattavasti, mikäli heidän olisi mahdollista kouluttautua uudelleen tai täydentää osaamistaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 3 vas

Työvoimapolitiittisen koulutuksen rahoitusta on tällä hallituskaudella leikattu voimakkaasti ja ammatillisen työvoimakoulutuksen määrä on vähentynyt. Tämä on vaikeuttanut ihmisten mahdollisuuksia saada tarvitsemaansa ammatillista koulutusta ja pahentanut osaltaan sitkeää työttömyyttä ja työmarkkinoiden niin sanottua kohtaanto-ongelmaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.20.30 lisätään 50 000 000 euroa ammatilliseen koulutukseen ja työvoimakoulutukseen.

80. Taide ja kulttuuri

31. Valtionosuus ja -avustus teattereiden, orkestereiden ja museoiden käyttökustannuksiin (arvionmääräraha)

Valtion tuki on Suomen kaltaisessa pienessä maassa välttämätöntä elinvoimaisen ja koko maan kattavan monipuolisen taiteen ja kulttuurin mahdollistamiseksi. Ilman valtion tukea monien museoiden, teatterien ja orkesterien toiminta ei olisi mahdollista.

Viime hallituskaudella kulttuurin valtionosuuksia karsittiin jo merkittävästi, eikä uusia leikkauksia voi enää tehdä ilman huomattavaa heikentävää vaikutusta toiminnoille. Kilpailukykykysymyksen varjolla tehtyjen leikkausten seurauksena kulttuuri on joutumassa todella ahtaalle, eikä alan kehittäminen ole jatkuvien leikkausten keskellä helppoa.

Kulttuuriala on työvoimavaltainen ala ja alueellisesti merkittävä työllistäjä. Leikkaukset iskevät väistämättä henkilökunnan määrään.

Kehittyneeseen yhteiskuntaan kuuluu kattava, monipuolinen ja korkealaatuinen taide- ja kulttuurielämä koko maassa, teattereineen, museoineen ja orkestereineen. Kansallista ylpeydenaihetta tulee edistää eikä tietoisesti köyhdyttää.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.80.31 lisätään 2 250 000 euroa valtionosuuksiin ja -avustuksiin teattereiden, orkestereiden ja museoiden käyttökustannuksiin.

50. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)

Aktiivinen, laaja ja moniääninen kansalaisyhteiskunta on keskeinen osa suomalaista demokrati-aa. Erilaiset yhdistykset tarjoavat osallistumisen mahdollisuuksia, kanavoivat kansalaisten tuntoja, sivistävät, elävöittävät paikallisyhteisöjä sekä tuottavat arvokasta tietoa ja palveluita.

Suomessa on ymmärretty, että pienessä maassa laajan ja monipuolisen järjestökentän olemassa-olo edellyttää myös valtion rahallista tukea. Valitettavasti kansalaisjärjestöjen rahoitusta on viime vuosina leikattu tuntuvasti.

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 3 vas

Rauhanjärjestöt ovat merkittäviä yhteiskunnallisia toimijoita ja keskustelijoita, ihmisten osallistumisen ja vaikuttamisen kanavia, rauhankasvattajia sekä kansainvälisen ja lähialueyhteistyön toimijoita. Väkivallattomuuden edistäminen, rasismien vastustaminen ja suvaitsevaisuus ovat aina olleet keskeinen osa rauhantyötä.

Nykyinen turvallisuus- ja yhteiskunnallinen tilanne Euroopassa ja lähialueilla edellyttää aktiivista rauhantyötä ja myös elinvoimaisia rauhanjärjestöjä. Sodan, pakolaisuuden ja rasismien nousu asettavat kansalaisjärjestöille uusia korkeita vaatimuksia. Rauhanjärjestöjä tarvitaan osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun ja tekemään rauhankasvatustoimintaa kouluissa, tiedotustyötä, julkaisutoimintaa, tapahtumia sekä kansainvälistä ruohonjuuritason yhteistyötä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.80.50 lisätään 1 000 000 euroa vapaaehtoistoiminnan, järjestötyön ja aktiivisen kansalaisyhteiskunnan tukemiseen ja rauhantyön edistämiseen.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Liikenneverkko

20. Perusväylänpito

Suomen perusväylien ylläpitoa on laiminlyöty jo pidemmän aikaa, ja liikenneväylien kunto on monin paikoin heikentynyt. Hallituksen tekemät lisäykset eivät ole riittäneet syntyneen korjausvelan pienentämiseen riittävän nopeasti.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.10.20 lisätään 20 000 000 euroa perusväylänpitoon.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Asiantuntijat ovat yksimielisiä siitä, että Suomen tulevaisuuden hyvinvoinnin kannalta elinkeinorakenteen uudistuminen, tuottavuuden parantaminen ja uusien innovaatioiden syntyminen ovat keskeisen tärkeitä. Julkinen tuki on ollut tehokas ja korvaamaton elementti taloutemme kehitymisessä.

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 3 vas

Tätä taustaa vasten Suomen viime vuosien leikkaukset tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnasta ovat käsittämättömiä. Korkean lisäarvon työpaikkoja tuottavan ja ekologisesti kestävä rakenneuudistuksen aikaansaaminen edellyttää julkisten tukien tuntuvaa kasvattamista. Suomen tavoitteena tulee olla, että jo lähivuosina TKI-toimintaan käytetään yhteensä viisi prosenttia bruttokansantuotteesta ja että julkisen TKI-rahoituksen osuus on vähintään yksi prosentti bkt:sta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.20.40 lisätään 100 000 000 euroa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen.

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

Hallituksen pääasialliset keinot työllisyyden parantamiseksi ovat olleet työehtojen heikentäminen ja työttömien kurittaminen. Halpatyön ja työvoimapolitiittisten sanktioiden lisääminen edustavat maailmankuvaa, jossa eriarvoisuus on hyväksyttävää ja työttömyyden katsotaan johtuvan työttömien laiskuudesta.

Tärkein yksittäinen työvoimapolitiittinen toimi on Suomen kokonaistalouden kestävä kehitys. Keskeistä on myös turvata riittävät työllisyysmäärärahat ja osoittaa lisämäärärahaa vaikuttavimpiin työllistäviin toimenpiteisiin, etenkin palkkatukeen, jota on supistettu rajusti. Vasemmistoliitto on ehdottanut palkkatuen uudistamista ns. Myllykosken mallin mukaisesti.

Yhdistysten ja säätiöiden merkitys palkkatuetun työn tarjoajina on keskeinen. Ne tavoittavat usein myös sellaisia henkilöitä, joita yritykset eivät palkkaa tuenkaan turvin. Hallitus on kuitenkin rajoittanut järjestöjen 100-prosenttisen palkkatuen 3 000 henkilötyövuoteen, mikä tarkoittaa, että tukirahat loppuivat joissakin tapauksissa jo vuoden ensimmäisen puoliskon aikana, kuten esimerkiksi vuonna 2017 kävi.

Työttömien omaehtoista opiskelua tulee helpottaa, ja kaikille halukkaille tulee tarjota laadukkaita julkisia työvoimapalveluita. Työllistymisen kannalta oleellista on, että tukea ja palveluita tarjotaan heti työttömyyden alussa. Uraohjaus, koulutus, palkkatuettu työ ja panostukset tehokkaaseen työnvälitykseen maksavat itsensä takaisin.

Viime vuosina työ- ja elinkeinotoimistojen resursseja on leikattu rajusti. Esimerkiksi Ruotsissa työttömiä on suunnilleen yhtä paljon kuin Suomessa, mutta työvoimapalveluissa työskentelee yli kuusi kertaa enemmän ihmisiä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että Suomessa yksi virkailija palvelee satoja ihmisiä, Ruotsissa muutamia kymmeniä. TE-keskusten resurssit ovat tällä hetkellä riittämättömät, jotta ne pystyisivät tarjoamaan kunnollisia, asiakkaiden tarpeista lähteviä palveluita. Määrärahojen nostotarve olisi vähintään kymmeniä miljoonia, mikäli henkilöstömäärä ja palvelun taso haluttaisiin nostaa edes välttävälle tasolle.

Ongelmana hallituksen politiikassa ei kuitenkaan ole pelkästään määrärahojen taso. Myös toimintamallit ja työllisyyspalveluiden ulkoistaminen ja yksityistäminen ovat vaarallisia asiakkaiden yhdenvertaisuuden, palveluiden laadun, kustannustehokkuuden sekä demokratiaan kuuluvan ja oikeusturvan kannalta keskeisen viranomaisvastuun näkökulmasta. Niin sanottu aktiivimalli

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 3 vas

on johdonmukaista jatkoa hallituksen työllisyyspolitiikalle: malli perustuu ajatukseen laiskoista ja työnhaluttomista työttömistä, ja "aktiivisuuden" osoittamiseksi edellytetyt kriteerit ovat mieltävaltaisia, epätarkoituksenmukaisia ja hallinnollisesti raskaita.

Nuorille on taattava mahdollisuus saada koulutustaan vastaavaa työkokemusta heti valmistumisen jälkeen. Mitä kauemmin oman alan työpaikkaa joutuu etsimään, sitä suuremmaksi käy todennäköisyys, ettei sellaista koskaan löydy.

Kielenopetus sekä muu koulutus, kuten ammatillinen koulutus tai sen täydentäminen, on keskeistä, jotta maahanmuuttajat sopeutuvat nopeasti ja heidän osaamisensa saadaan yhteiskunnan käyttöön. Kotouttamiskoulutukseen on osoitettava riittävästi resursseja, ja palveluiden tulee olla kaikkien maahanmuuttajien saatavilla. Kieltä on päästävä opiskelemaan heti Suomeen saapumisen jälkeen.

01. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

TE-keskusten henkilöstöresursseja on välittömästi kasvatettava laadukkaiden ja yksilöllisten palveluiden takaamiseksi kaikille. Samalla on syytä kehittää kokonaan uusia toimintamalleja.

Nykyiset palvelut eivät riittävän hyvin tavoita monia vaikeasti työllistyviä tai pitkäaikaistyöttömiä. Heille olisi räätälöitävä aivan uudenlaisia, yksilöllisiä ja suoraan henkilökontaktiin perustuvia palveluita, jotka jalkautetaan ihmisten pariin. Vertauskohtaa voi hakea etsivästä nuorisotyöstä, josta on saatu erittäin hyviä kokemuksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.30.01 lisätään 15 000 000 euroa TE-toimistojen henkilöstömäärän lisäämiseksi ja "etsivän työllistämistyön" uusien käytäntöjen pilotointiin.

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Laadukkaiden työvoima- ja yrityspalveluiden takaaminen edellyttää myös rahoituksen kasvattamista. Palkkatuen määrärahoja on korotettava työttömyyden nujertamiseksi ja ihmisten työllistymismahdollisuuksien parantamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.30.51 lisätään 60 000 000 euroa, mistä 30 000 000 euroa osoitetaan työvoima- ja yrityspalveluiden laadukkaiden julkisten perustoimintojen turvaamiseen ja 30 000 000 euroa palkkatukeen

ja että lisäksi hyväksytään seuraava lausuma:

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 3 vas

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että hallitus poistaa momentilta 32.30.51 yhdistysten ja säätiöiden palkkatukea koskevan rajoituksen.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

04. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) talousarviorahoitus on ollut vuosia supistuvalla uralla. Vuosien 2015—2018 THL:n budjettirahoitus on pienentynyt yhteensä 19,7 prosenttia, mutta huomioitaessa laitokselle osoitetut uudet toiminnot, rahoitus on reaalisesti laskenut 26,8 prosenttia. Tehdyt leikkaukset ovat kohdistuneet THL:n tutkimus- ja kehittämistoimintaan, koska THL:n runsaisiin lakisääteisiin viranomaistehtäviin niitä ei voida kohdentaa ilman lainsäädäntöön tehtäviä muutoksia.

Leikkaukset ovat vähentäneet sosiaali- ja terveysministeriön ja muun valtionhallinnon, kuntien sekä sosiaali- ja terveysalan saamaa asiantuntijatukea sekä vaarantavat THL:n kyvyn tuottaa päätöksentekoa tukevaa tietoa väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi, sairauksien ja sosiaalisten ongelmien ehkäisemiseksi sekä sosiaali- ja terveystalouden palvelujen kehittämiseksi.

THL:n määrärahaileikkausten kierre tulee katkaista ja sen tekemän elintärkeän sosiaali- ja terveysalan tutkimuksen rahoitus turvata.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.03.04 lisätään 5 000 000 euroa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenoihin.

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

38. Valtionavustus valinnanvapauden pilottihankkeiden kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Hallitus esittää lisätalousarviossaan 100 miljoonaa euron lisärahoitusta sosiaali- ja terveydenhuollon niin sanotun valinnanvapausmallin pilotointiin. Samaan tarkoitukseen on jo vuoden 2018 varsinaisessa talousarviossa esitetty 100 miljoonaa, eli tämän korotuksen jälkeen kokonaissumma olisi 200 miljoonaa euroa.

On syytä huomata, että keskeinen sote-lainsäädäntö on edelleen säätämättä ja useita ratkaisevan tärkeitä kysymyksiä on auki. Koko valinnanvapausmalli on vaakalaudalla. Myös perustuslakivaliokunta on lausunnossaan pitänyt ongelmallisena tilannetta, jossa pilotteja viedään eteenpäin ilman oikeusperustaa.

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 3 vas

Voimakkaan kritiikin seurauksena sosiaali- ja terveysministeriö on jo ilmoittanut keskeyttävänsä valinnanvapauspilottien valmistelun.

Tässä tilanteessa ainoa järkevä ja vastuullinen teko hallitukselta on vetää esittämänsä rahoitus pois.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentti 33.60.38 poistetaan.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

04. Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) talous on tiukilla. Eri vaiheissa päätetyt toimintamenorahoituksen leikkaukset vaikuttavat täysimääräisesti vuodesta 2018 lähtien. Vuosien 2014—2017 rahoitusleikkauksia on kompensoitu lisäämällä ns. ulkoista rahoitusta sekä tehostamalla ja osin myös supistamalla toimintaa. Sopeuttamista jatketaan 2018—2020 aiemmilta vuosilta siirtyneen toimintamenorahoituksen turvin.

Osa aiemman merentutkimuslaitoksen toiminnasta yhdistettiin Suomen ympäristökeskukseen vuoden 2009 alusta lähtien. SYKEN toimintamenorahoitus on supistunut tänä aikana noin 10 miljoonalla eurolla, mikä vastaa noin kolmanneksen leikkausta. Henkilötyön määrä on laskenut vuoden 2013 tasosta hieman yli 100 henkilötyövuotta.

Tutkimusalus Arandan suorat vuosittaiset käyttökustannukset ovat olleet 1,9—3,3 miljoonaa euroa vuosina 2009—2016. Vuonna 2016 suorat käyttökustannukset olivat 2,4 miljoonaa euroa. Suhteellisia käyttökustannuksia on pystytty alentamaan mm. aluksen reittisuunnittelun avulla noin 25 prosenttia. Ruotsin meteorologisen ja hydrologisen laitoksen (SMHI) sekä Luonnonvarakeskuksen käyttö on parantanut aluksen käyttöastetta vuodesta 2014 lähtien, joskin Ilmatieteen laitoksen käyttö on vähentynyt vuoden 2014 jälkeen.

Arandan talouden kannalta on jatkossa keskeistä hallita SMHI:n käytön vähenemisen aiheuttamat vaikutukset. Peruskorjauksen jälkeen aluksen käyttömahdollisuudet Itämeren tilan seurantaan paranevat. Alus sopii myös yleisemmin tarkkaa sijaintia sekä paikallaan pysymistä vaativiin tehtäviin. Mikäli peruskorjaukseen liittyvä ns. polaarikoodioptio käytetään, niin alusta on mahdollista käyttää myös Jäämerellä.

Arandan kustannusten kattaminen SYKEN muusta toiminnasta säästämällä leikkaa vastaavasti muun toiminnan edellytyksiä. Tämä ei ole järkevää, vaan valtion on turvattava riittävä rahoitus SYKEN jo supistetun perustoiminnan ylläpitämiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 3 vas

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.01.04 lisätään 3 000 000 euroa Suomen ympäristökeskuksen toimintamenoihin.

65. Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (siirtomääräraha 3 v)

Valtakunnallisten ympäristöjärjestöjen tekemä työ on tärkeää ympäristönsuojelun, kansalaisyhteiskunnan tukemisen ja ympäristökasvatuksen näkökulmasta. Ympäristöjärjestöt ovat merkittäviä asiantuntijaorganisaatioita, joiden osaamista hyödynnetään laajasti. Työ on luonteeltaan myös kansainvälistä.

Vapaaehtoisten henkilöiden työpanoksen hyödyntäminen on erinomainen tapa lisätä suomalaisten ympäristötietoisuutta ja tehdä konkreettisia ympäristön suojelutoimenpiteitä. Ympäristöjärjestöjen toimintaedellytysten turvaaminen ja kehittäminen on tärkeä yhteiskunnallinen tavoite.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.01.65 lisätään 200 000 euroa ja momentin päätösosa muutetaan siten, että momentille lisätään 800 000 euroa, josta osoitetaan 500 000 euroa Pidä saaristo siistinä -hankkeelle ja 300 000 euroa kansalaisjärjestöjen ympäristötyöhön.

TULOARVIOT

Osasto 12

SEKALAISET TULOT

32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

99. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muut tulot

Lisätalousarvion mukaan päästökauppatuloja kertyisi tänä vuonna noin 90 miljoonaa euroa aiemmin arvioitua enemmän, koska päästöoikeuksien hinta on kallistunut voimakkaasti. Suomessa päästökauppatulot käytettiin aiemmin kansainväliseen ilmatorahtukseen, mutta Sipilän hallitus on päättänyt tukea niillä teollisuuden energiankäyttöä. Vasemmistoliiton kanta on, että päästökauppatulot tulisi palauttaa ilmatorahtuksen lähteeksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 12.32.99 vähennetään 162 000 000 euroa päästöoikeuden huutokauppatuloihin ehdotetusta ja teollisuuden energiatukiin ohjatusta määrärahasta.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 3 vas

että ehdotus vuoden 2018 lisätalousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin,

että edellä ehdotetut 3 lausumaa hyväksytään ja

että yleisperustelujen kohdalla ehdotettu epäluottamusehdotus hyväksytään.

Helsingissä 19.6.2018

Kari Uotila vas
Li Andersson vas

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 4 ps

Vastalause 4 ps

Yleisperustelut

Suomen talous lähti vuoden 2017 aikana vahvaan kasvuun maailmantalouden vahvistumisen ansiosta. Euroopan Keskuspankin roskalainojen osto-ohjelma on elvyttänyt muuta euroaluetta jo useita vuosia. Se on pitänyt korkotason hyvin matalana myös Suomessa ja näin vaikuttanut talouskasvuun. Keväällä 2016 työmarkkinajärjestöjen solmima kilpailukyky sopimus edisti Suomen talouden myöätuulta. Huolta on synnyttänyt sekä työvoiman kohtaanto-ongelman kasvu että kotitalouksien korkea velkaantumisaste.

Lyhyellä aikavälillä talousnäköymät ovat hyvät. Ne antavat perustan ja mahdollisuuden korjata niitä epäkohtia ja pullonkauloja, joita pitkän taantuman ja tehtyjen leikkausten seurauksena yhteiskuntaamme on syntynyt. Lisäksi nyt on mahdollista panostaa kasvua vahvistaviin ja vakautaviin tarkoituksiin.

Hallitukselta ei toimenpiteitä asumisen kustannuksen alentamiseksi

Sosiaalinen eriarvoisuus on kasvanut. Tähän on puututtava mm. kohtuuttomiksi kasvaneita asumiskustannuksia alentamalla. Perussuomalaisten eduskuntaryhmä laati syksyllä 2017 osana vaihtoehtobudjettiaan asumiskustannusten halpuuttamiseksi laajan ohjelman, jonka keskeisinä osina olivat sähkön siirtohintojen alentaminen ja asumiseen kohdistuvan verotuksen keventäminen. Tästä hyötyvät eniten ne pienituloiset, joiden tuloista suuri osa kuluu asumiseen. Lisätalousarviossa ei ole tähän kohdistettuja panostuksia. Asumisen halpuutus edistäisi myös työvoiman liikkuvuutta ja vähentäisi tarvetta asumistukimenoihin.

Osaamis- ja koulutuspaketimme vastaa työttömyyden ja työvoimapulan kaksoisongelmaan

Työttömyyden ja työvoimapulan kaksoisongelma odottaa nopeita ratkaisuja. Kasvua vahvistavan ja vakiinnuttavan osaamisen sekä tutkimuksen, kehitystoiminnan ja innovaatioiden edistämiseen tarkoitettua panostusta tulee nopeasti vahvistaa. Hallituksen lisätalousarviossa esittämä 60 miljoonaa euroa ei ole riittävä. Rohkea panostus osaamiseen ja kasvuun palautuu moninkertaisena takaisin.

Parlamentaarinen liikenneverkko työryhmä totesi kuluvan vuoden alussa vakavan vajauksen liikenneverkon rahoituksessa. Korjausvelka lähtee jälleen voimakkaaseen kasvuun. Tästä on seurauksena elinkeinopolitiikan sekä liikenteen turvallisuuden ja sujuvuuden heikkeneminen. Kun ajoneuvoyhdistelmien kokonaisuus on nostettu, tieverkon kunnan parantaminen on entistäkin tärkeämpää. Perussuomalaiset esittävät tähän tarkoitukseen 40 miljoonan euron lisäpanostusta.

Ikäihmisten palvelujen ja toimintaedellytysten parantamisen kehittämiseen ja nuorten työllistymis- ja palvelujen parantamiseen tarvitaan uusia avauksia. Lisäksi pk-yritysten kansainvälistyminen on tärkeää. Alueellisesti Suomessa on paljon isoja hankkeita, joiden merkitys on valtakunnalli-

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 4 ps

nen. Näihin esitämme kehittämistä muun muassa Pohjanmaan ja Savo-Karjalan alueille. Matkailun lisäämiseksi koko maassa on hyvät edellytykset, joita on syytä vahvistaa entisestään.

Rahoitus sote-piloteista luopumalla

Hallitus esittää lisätalousarviossa yhteensä 199 miljoonan euron valtuutta sote-uudistuksen valinnanvapausmallien pilotoiteihin. Esitys sisältää kuluvan vuoden talousarviossa osoitetun 100 miljoonan euron määrärahan muuttamisen osaksi valtuutta. Kun monia vaikeita ongelmia sisältävä sote-uudistus aiheuttaa asiantuntija-arvioiden mukaan suuret kustannukset, on syytä pidättäytyä pilottihankkeista, joilla sidottaisiin mittavasti varoja epätarkoituksenmukaisella tavalla ja ennen aikaisesti. Pidämme erityisen vakavana sitä, että hallitus ei ole asianmukaisesti ottanut huomioon perustuslakivaliokunnan huomautuksia menettelytavasta pilottien valmistelussa ja päätösten valmistelussa.

Perussuomalaiset esittävät, että valtuuden sisältävä momentti poistetaan, jolloin syntyy 100 miljoonan euron säästö. Vastaavan suuruisella summalla esitämme katettavaksi tekemämme lisäysoesitykset osaamisen ja kasvun edistämiseen sekä liikenneväylien parantamiseen. Säästö kattaa myös esittämämme pienehköt lisäykset poliisiin ja suojelupoliisiin toimintamenoihin, rikosten torjuntaan sekä puutiaisaivokuumeen rokotustarpeeseen varautumiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii kattavan osaamisen ja kasvun kehittämissuunnitelman toimenpiteistä osaamisen tason nostamiseksi, työvoiman kohtaanto-ongelmien ehkäisemiseksi sekä tervettä kasvua tukevan tutkimuksen, kehitystoiminnan, innovaatioiden ja digitalisoinnin edistämiseksi ja lisää tuntuvasti panostuksia näihin tarkoituksiin.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin asumisen kustannusten alentamiseksi, liikenneverkon korjausvelan vähentämiseksi sekä tulo- ja varallisuuserojen supistamiseksi.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ministeriö ja hallinto

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 4 ps

50. Avustukset

Hallitus on leikannut rikosten torjuntaan avustuksina osoitettua määrärahaa muutamassa vuodessa niin, että tarkoitukseen on kuluvana vuonna varattu vain 70 000 euroa. Tarve, joka ilmenee myös avustushakemuksista, on moninkertainen. Rikosten ehkäisy ennalta on erittäin tarpeellista ja kannattavaa sekä parantaa omalta osaltaan poliisin toimintaedellytyksiä ja lisää kansalaisten turvallisuudentunnetta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.01.50 lisätään 200 000 euroa avustuksiin rikosten torjuntaan järjestöille ja kunnille.

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot

Kun poliisiasemaverkostoa on harvennettu ja liikkuvan poliisin lakkauttamisen myötä poliisin näkyminen katukuvassa on vähentynyt, kansalaisten turvallisuudentunne on heikentynyt. Perussuomalaiset haluaa panostaa lisää kansalaisten turvallisuuteen ja varmistaa poliisille riittävän resursoinnin tekemäänsä yhteiskunnan kannalta elintärkeään työhön. Esitämme poliisin toimintamenoihin lisäystä käytettäväksi sekä poliisimiesten palkkaamiseen että poliisin kalustohankintoihin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.10.01 lisätään 4 000 000 euroa poliisin toimintamenoihin käytettäväksi sekä poliisimiesten palkkaamiseen että poliisin kalustohankintoihin.

02. Suojelupoliisin toimintamenot

Turussa tapahtui elokuussa 2017 Suomen ensimmäinen terrori-iskuna tuomittu teko. Perussuomalaiset katsoo, että turvapaikanhakijakriisin seurauksena yhteiskuntarauha on uhattuna, kun turvapaikanhakijoiden mukana maahamme on saapunut myös jihadisteiksi epäiltyjä henkilöitä. Tästä syystä esitämme suojelupoliisille lisämäärärahaa käytettäväksi terrorismin torjuntaan sekä yhteistyöhön kansainvälisen rikollisuuden ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi. Lisäksi tulee tehostaa kansalaisten turvallisuustietoisuutta ja madaltaa kansalaisten kynnystä ilmoittaa viranomaisille havainnoistaan mahdolliseen terroritoiminnan valmisteluun liittyen vaikkapa 112-sovellusta hyödyntäen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 4 ps

että momentille 26.10.02 lisätään 1 000 000 euroa suojelupoliisin toimintamenoihin terrorismin torjuntaan sekä yhteistyöhön kansainvälisen rikollisuuden ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi.

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

Korkea osaaminen ja innovaatiot ovat Suomen menestyksen selkäranka. Perussuomalaiset katsoo, että Suomen kilpailukyky tulevaisuudessa nojaa tähän tekijään. Talouden lähdettyä kasvuun on panostuksia koulutukseen lisättävä. Lisäpanostuksia tarvitaan koko koulutussektorilla, mutta erityisesti ammatillisessa koulutuksessa sekä korkeakoulusektorilla tutkimuksessa osaavan työvoiman tarjonnan takaamiseksi elinkeinoelämän tarpeisiin myös tulevaisuudessa.

10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus

20. Yleissivistävän koulutuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteiset menot

Perussuomalaiset esittää 2 000 000 euron lisäpanostusta vapaan sivistystyön digitaalisten oppimissisältöjen kehittämiseen. Tämä tukisi elinikäistä oppimista ja aikuisoppimista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.10.20 lisätään 2 000 000 euroa yleissivistävän koulutuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteisiin menoihin digitaalisten oppimissisältöjen kehittämiseen sekä elinikäisen oppimisen tukemiseen.

20. Ammatillinen koulutus

30. Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen

Perussuomalaiset haluaa ammatilliseen koulutukseen lisäpanostuksen, jolla vahvistettaisiin ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden opintoedellytyksiä. Esitämme pilottiohjelmaa, jossa tuotetaan opintonsa aloittavien opiskelijoiden käyttöön digitaalisia oppimissisältöjä, joiden avulla opiskelijat pystyvät valmistautumaan opiskelujen alkamiseen heti, kun he saavat tiedon valinnastaan opintolinjalle. Tämä mahdollistaisi opiskelijavalinnan ja lukukauden alkamisen välisen ajan käytön hyödyllisesti.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.20.30 lisätään 10 000 000 euroa valtionosuuteen ja -avustukseen ammatilliseen koulutukseen digitaalisten oppimissisältöjen luomiseksi ja opiskelijoiden opintoedellytysten parantamiseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 4 ps

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

51. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat

Perussuomalaiset esittää yliopistojen ja elinkeinoelämän yhteistyön lisäämiseksi erityisesti tekoälyn osalta lisäpanostusta Suomen Akatemian tutkimusmäärärahoihin erityisesti tekoälyn vaatiman laskentatehon hankkimiseksi. GPU-laskentaa eli näytönohjainlaskentaa käytetään tekoälyn kehittämisessä, mutta Suomelta puuttuu tutkimuksen edellyttämää kapasiteettia. Tarkoituksena on, että Suomen Akatemia käyttää määrärahaa laskentatehon ostamiseen ja luovuttaa sitä yliopistojen ja tutkijoiden tutkimuskäyttöön.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.40.51 lisätään 10 000 000 euroa Suomen Akatemian tutkimusmäärärahoihin laskentatehon hankkimiseksi yliopistojen ja tutkijoiden tutkimuskäyttöön.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Liikenneverkko

20. Perusväylänpito

Parlamentaarinen liikenneverkkotyöryhmä totesi kuluvan vuoden alussa vakavan vajauksen liikenneverkon rahoituksessa. Korjausvelka lähtee jälleen voimakkaaseen kasvuun. Tästä on seurauksena elinkeinopolitiikan sekä liikenteen turvallisuuden ja sujuvuuden heikkeneminen. Kun ajoneuvoyhdistelmien kokonaisuus on nostettu, tieverkon kunnan parantaminen on entistäkin tärkeämpää. Perussuomalaiset esittävät tähän tarkoitukseen lisäpanostusta.

Harvaan asutussa maassamme kuljetusetäisyydet ovat pitkiä ja erityisesti maakunnissa sijaitsevien yritysten kannalta on tärkeää, että väyläverkko takaa yrityksille asianmukaiset toimintaedellytykset. Väyläverkon kehittäminen vastaamaan elinkeinoelämän ja muiden tienkäyttäjien tarpeita on liikenneturvallisuuskysymyksen lisäksi myös kilpailukykykysymys. Haluamme lisätä tätä varten rahoitusta elinkeinopolitiikan edistämiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.10.20 lisätään 40 000 000 euroa perusväylänpitoon eri alueilla erityisesti elinkeinopoliittisesti tärkeisiin sekä liikenneturvallisuutta ja liikenteen sujuvuutta parantaviin hankkeisiin.

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 4 ps

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

Perussuomalaiset katsoo, että yhteiskunnan panostukset tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen ovat elintärkeitä maamme tulevaisuuden kilpailukyvyn kannalta. Yrityksemme eivät menesty ilman suotuisaa toimintaympäristöä, jota yhteiskunta voi edistää koulutuksen lisäksi muun muassa pääomasijoituksilla. Perussuomalaiset näkevät mahdollisuuksia työllisyysasteen lisäämiseen ja vientimme edistämiseen erityisesti matkailun ja akkuteknologian alalla toimivilla yrityksillä. Tästä syystä haluamme kohdistaa näille aloille merkittäviä lisäpanostuksia.

20. Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

06. Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin toimintamenot

Perussuomalaiset haluaa edistää Suomeen suuntautuvaa matkailua. Matkailijamäärät ovat olleet kovassa nosteessa, mutta lisääntynyt ulkomainen kiinnostus maatamme kohtaan kannattaa hyödyntää täysimääräisesti. Esitämmekin Visit Finlandin toimintaan merkittävää lisäpanostusta erityisesti luonto- ja elämysmatkailun sekä erätalouden kehittämiseen koko maassa. Kohdennuksensa tulee huomioida Aasia ja erityisesti Kiina markkinointikohteina.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.20.06 lisätään 6 000 000 euroa Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin toimintamenoihin erityisesti luonto- ja elämysmatkailun sekä erätalouden kehittämiseen.

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen

Perussuomalaiset esittää tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan lisäpanostusta ihmisten toiminnallisten puutteiden kompensointiin ja toimintakyvyn optimointiin arjessa apuvälineiden ja toimintaympäristön helpottamisen keinoin. Keskeinen sote-uudistuksen tavoite on ikääntymisestä aiheutuvien menojen leikkaaminen. Perussuomalaiset katsoo, että erityisesti ikäihmisten ja vammaisten toimintakyvyn ylläpitämiseen tähtäävän teknologian kehittämiseen ja laajaan käyttöönottoon panostamalla voimme parantaa sekä kyseisten ryhmien elämän laatua että säästää yhteiskunnalle koituvia kustannuksia. Keskeiset ja vaikuttavimmat teknologiat ovat elektroniikan ja biologian kyborgit, puheentunnistus, puhesynteesi ja tulkkaus, kuluttajahintaiset kehon analysaattorit, robottiautot henkilö- ja tavaraliikenteessä, kävelyavustajat, solun metabolia, mikrobiome ja genetiikka, DNA-luenta ja kirjoittaminen sekä akkujen ja kondensaattorien nopea kehitys.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.20.40 lisätään 5 000 000 euroa erityisesti ikäihmisten ja vammaisten toimintakyvyn ylläpitämiseen tähtäävän teknologian tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 4 ps

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

01. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot

Perussuomalaiset esittää, että alle 30-vuotiaille nuorille avataan omat työllistymispalvelut. Eri-tyistä huomiota tulisi kehittää syrjäytymisvaarassa olevien nuorten työllistämiseen ja työllistymisedellytysten parantamiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.30.01 lisätään 4 000 000 euroa työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenoihin nuorten työllistämiseen ja työllistymisedellytysten parantamiseen.

50. Alueiden kehittäminen ja rakennerahastopolitiikka

40. Alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen käynnistäminen

Perussuomalaiset haluaa kohdistaa lisäpanostuksia alueellisten osaamiskeskittymien luomiseen. Näemme kärkihankkeina Vaasan energia-alan kasvuyritysten, Seinäjoen elintarvikekeskittymän sekä Keski-Suomen ja Savo-Karjalan bio- ja metsätalouskeskittymien toimintaympäristön vahvistamisen sekä akkuekosysteemin luomisen Pohjois-Pohjanmaalle. Näillä hankkeilla on merkittäviä alueellisia työllisyysvaikutuksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.50.40 lisätään 10 000 000 euroa alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen käynnistämiseen osaamiskeskittymien ja akkuekosysteemin luomiseksi.

42. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen

Perussuomalaiset esittää lisäpanostusta alueellisten kehitysyhtiöiden kautta tapahtuvaan pk-yritysten kansainvälistymishankkeiden tukemiseen. Lukuisilla pk-yrityksillä on vientiin soveltuvia tuotteita, mutta edellytykset viennin aloittamiseen puuttuvat. Erityisesti Aasian suunnalla on volyymiä ja kysyntää, mutta markkinointi vaatii panostuksia, joita yksittäisillä pk-yrityksillä ei ole käytettävissään.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.50.42 lisätään 2 000 000 euroa pk-yritysten kansainvälistymishankkeiden tukemiseen alueellisten kehitysyhtiöiden kautta.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 4 ps

31. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.

Perussuomalaiset katsoo tärkeäksi panostaa ikäihmisten hoidon kehittämiseen ja toimintakyvyn ylläpitämiseen nykyistä enemmän. Näin voidaan saavuttaa sote-menoissa merkittäviä säästöjä. Tämä on myös sote-uudistuksen tavoitteiden toteutumisen kannalta keskeistä. Perussuomalaiset esittää kokeilua ikäihmisten hoidon ja kaikenikäisten omaishoidon uuden toimintamallin kehittämiseen kokeiluilla ja avustuksilla. Kokeiluissa tulee ennen kaikkea luoda mahdollisuudet ottaa käyttöön uutta toimintakykyä avustavaa teknologiaa, kuten kävelyavustajia ja puheentunnistusta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.03.31 lisätään 5 300 000 euroa kokeiluihin ikäihmisten ja omaishoidon kehittämiseen ja toimintakyvyn ylläpitämiseen uusia toimintakykyä avustavia teknologioita, kuten kävelyavustajia ja puheentunnistusta, hyödyntämällä.

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

38. Valtionavustus valinnanvapauden pilottihankkeiden kustannuksiin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on kesken, ja on hyvin epävarmaa, voiko se toteutua hallituksen esittämässä muodossa. Suurimmat ongelmat sisältyvät nimenomaan valinnanvapausmalliin. Hallitus on kuitenkin jo vuoden 2018 talousarviossa osoittanut asiakkaiden valinnanvapauden sekä henkilökohtaisen budjetin pilottihankkeiden kustannuksiin 100 miljoonan euron määrärahan. Lisätalousarviossa hallitus esittää, että em. määräraha muutettaisiin valtuudeksi ja samalla valtuus nostettaisiin yhteensä 199 miljoonaan euroon vuosille 2018—2021. Epävarman hankkeen sitominen piloteilla tiettyihin muotoihin ei täytä hyvän hallinnon ja päätöksenteon edellytyksiä. Perustuslakivaliokunnan lausunnoissa menettelyyn on kiinnitetty huomiota.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentti 33.60.38 poistetaan.

70. Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen

20. Rokotteiden hankinta

Punkit eli puutiaiset levittävät puutiaisaivotulehdusta (tick-borne encephalitis, TBE), joka voi johtaa harvinaisesti kuolemaan, mutta noin kolmannes sairastuneista saa pysyviä keskushermosto-oireita. Yleisimpiä seurauksia ovat ärtyneisyys, muistihäiriöt, keskittymisvaikeudet, kuulovauriot, halvaukset ja lihasheikkous. Puutiaisaivotulehdukseen on olemassa rokote.

THL laatii vuotuisen riskinarvioinnin, jonka tarkoituksena on tunnistaa Suomessa ne kunnat, kaupungit ja rajatun maantieteelliset alueet, joissa puutiaisaivotulehduksen ilmaantuvuus on niin suuri, että rokottaminen kansallisen rokotusohjelman rokotteilla on perusteltua. Korkeinta riskialuetta ovat Simon ja Paraisten kunnat; tämän lisäksi kohonnut riski on todettu Pyhäjoella,

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Vastalause 4 ps

Kustavissa, Taipalsaarella, Kemissä, Luodolla, Lappeenrannassa, Ilomantsissa, Kotkassa, Kirkkonummella, Naantalissa, Raahessa, Lohjalla, Raaseporissa, Sipoossa, Turussa ja Raumalla.

THL suosittaa TBE-rokotuksia kaikille henkilöille, jotka oleskelevat pidempiaikaisesti alueilla, joilla puutiaisaivotulehduksen ilmaantuvuus ylittää 15 tapausta 100 000 asukasta kohden vuodessa. THL suosittaa TBE-rokotuksia myös luonnossa liikkuville asukkaille ja mökkiläisille alueilla, joilla puutiaisaivotulehduksen ilmaantuvuus ylittää 10 tapausta 100 000 asukasta kohden.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.70.20 lisätään 500 000 euroa puutiaisaivotulehduksen torjuntaan riskialueilla muun muassa rokotteiden hankintaan varautumalla.

Ehdotus

Edellä esitetyn perusteella ehdotan,

että ehdotus vuoden 2018 lisätalousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin ja

että edellä ehdotetut 2 lausumaa hyväksytään.

Helsingissä 19.6.2018

Toimi Kankaanniemi ps
Ville Vähämäki ps

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp – HE 73/2018 vp

LIITE: Lisätalousarvioaloitteet LTA 1—41/2018 vp

- Lisätalousarvioaloite LTA 1/2018 vp Ozan Yanar vihr Lisätalousarvioaloite päästöoikeuden huutokauppatuloihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-90 000 000 euroa) 12.32.99
- Lisätalousarvioaloite LTA 2/2018 vp Ozan Yanar vihr Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä varsinaiseen kehitysyhteistyöhön (90 000 000 euroa) 24.30.66
- Lisätalousarvioaloite LTA 3/2018 vp Timo Harakka sd ym. Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (5 000 000 euroa) 29.10.31
- Lisätalousarvioaloite LTA 4/2018 vp Timo Harakka sd ym. Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ammatilliseen työvoima- ja kotouttamiskoulutukseen (10 000 000 euroa) 29.20.30
- Lisätalousarvioaloite LTA 5/2018 vp Timo Harakka sd ym. Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin (20 000 000 euroa) 29.20.30
- Lisätalousarvioaloite LTA 6/2018 vp Timo Harakka sd ym. Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä korkeakoulujen tukemiseen positiivisen rakennemuutoksen alueilla (5 000 000 euroa) 29.40.20
- Lisätalousarvioaloite LTA 7/2018 vp Timo Harakka sd ym. Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä järjestöjen valtion-avustuksiin (1 700 000 euroa) 29.80.50
- Lisätalousarvioaloite LTA 8/2018 vp Juho Eerola ps Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 6 meluntorjuntaan Ruokolahden Oritlammella (120 000 euroa) 31.10.20
- Lisätalousarvioaloite LTA 9/2018 vp Juho Eerola ps Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kotkan Paimenportin seisakkeen ja Kymenlaakson keskussairaalan välisen tieyhteyden kehittämiseen (140 000 euroa) 31.10.20
- Lisätalousarvioaloite LTA 10/2018 vp Satu Taavitsainen sd Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 13 ja Pelloksen tehtaan välisen tieosuuden parantamiseen (200 000 euroa) 31.10.20
- Lisätalousarvioaloite LTA 11/2018 vp Satu Taavitsainen sd Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yhdyntien 4321 perusparannukseen Mikkelissä (200 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Lisätalousarvioaloitteet

- Lisätalousarvioaloite LTA 12/2018 vp Sami Savio ps Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän rakentamiseen Ylöjärvelle Sorvajärventien ja Susikiiventien välille (250 000 euroa) 31.10.20
- Lisätalousarvioaloite LTA 13/2018 vp Ritva Elomaa ps ym. Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Postitien kunnostamiseen välillä Himoinen—Taivassalo (500 000 euroa) 31.10.20
- Lisätalousarvioaloite LTA 14/2018 vp Ville Skinnari sd Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Padasjoen keskustan ja Kellosalmen välisen tien korjaamiseen (500 000 euroa) 31.10.20
- Lisätalousarvioaloite LTA 15/2018 vp Juho Eerola ps Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 6 vaiheittaisen toteuttamisen edistämiseen ja jatkosuunnitteluun Kouvolan kohdalla (600 000 euroa) 31.10.20
- Lisätalousarvioaloite LTA 16/2018 vp Jari Ronkainen ps Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 2956 parantamiseen rakentamalla kevyen liikenteen väylä välille Kirkkotie—Pyhäniementie (600 000 euroa) 31.10.20
- Lisätalousarvioaloite LTA 17/2018 vp Rami Lehto ps Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Sipurantien kevyen liikenteen väylän rakentamiseen Kaarlaaksosta Savontielle Lahdessa (800 000 euroa) 31.10.20
- Lisätalousarvioaloite LTA 18/2018 vp Satu Taavitsainen sd Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 455/15323 liittymäjärjestelyn parantamiseen Joroisissa (1 000 000 euroa) 31.10.20
- Lisätalousarvioaloite LTA 19/2018 vp Satu Taavitsainen sd Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä seututien 474 perusparannukseen (1 400 000 euroa) 31.10.20
- Lisätalousarvioaloite LTA 20/2018 vp Maria Tolppanen sd Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän rakentamiseen maantielle 717 Vaasan seudulla (1 700 000 euroa) 31.10.20
- Lisätalousarvioaloite LTA 21/2018 vp Juho Eerola ps Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kotkan Hyväntuulentien jatkosuunnitteluun ja alkuvalmisteluihin (2 000 000 euroa) 31.10.20
- Lisätalousarvioaloite LTA 22/2018 vp Sami Savio ps Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 65 perusparannuksen suunnitteluun ja perusparannuksen aloittamiseen välillä Kyrönlahti—Virrat (2 000 000 euroa) 31.10.20
- Lisätalousarvioaloite LTA 23/2018 vp Satu Taavitsainen sd Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtateiden 5 ja 14 yhdistävän Rantasalmen taajaman läpi kulkevan seututien 464 päällystämiseen (2 700 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Lisätalousarvioaloitteet

- Lisätalousarvioaloite LTA 24/2018 vp Satu Taavitsainen sd Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä turbokierto liittymän rakentamiseen valtatie 13 ja Vanhan Otavantien ja Otavankadun valo-ohjattuun risteykseen Mikkelissä (3 000 000 euroa) 31.10.20
- Lisätalousarvioaloite LTA 25/2018 vp Ville Tavio ps Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 12 parantamiseen välillä Eura—Raijala (3 000 000 euroa) 31.10.20
- Lisätalousarvioaloite LTA 26/2018 vp Satu Taavitsainen sd Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 5 Hurus—Hietanen tieosuuden nopeuttamiseen (5 000 000 euroa) 31.10.20
- Lisätalousarvioaloite LTA 27/2018 vp Ville Tavio ps ym. Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Ruonan yhdystien—Armonlaaksontien eritasoliittymän rakentamiseen Naantalissa (8 000 000 euroa) 31.10.20
- Lisätalousarvioaloite LTA 28/2018 vp Ville Vähämäki ps Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 4 liikenneturvallisuuden parantamiseen Pohjois-Pohjanmaalla (8 000 000 euroa) 31.10.20
- Lisätalousarvioaloite LTA 29/2018 vp Juho Eerola ps Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä itäisen rannikkoradan suunnitteluun (500 000 euroa) 31.10.77
- Lisätalousarvioaloite LTA 30/2018 vp Sirpa Paatero sd Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä viiden raideparin rakentamiseen Kotolahden ratapihalle (10 000 000 euroa) 31.10.77
- Lisätalousarvioaloite LTA 31/2018 vp Satu Taavitsainen sd Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Savon radan raideliikenteen nopeuttamiseen (10 000 000 euroa) 31.10.77
- Lisätalousarvioaloite LTA 32/2018 vp Satu Taavitsainen sd Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Pellos—Mäntyharju teollisuuden pistoraiteen parantamiseen (15 000 000 euroa) 31.10.77
- Lisätalousarvioaloite LTA 33/2018 vp Ville Vähämäki ps Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä aluetaloutta tukeviin väyläinvestointeihin (25 000 000 euroa) 31.10.77
- Lisätalousarvioaloite LTA 34/2018 vp Timo Harakka sd ym. Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä väyläverkon kehittämiseen (100 000 000 euroa) 31.10.77
- Lisätalousarvioaloite LTA 35/2018 vp Timo Harakka sd ym. Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio toiminnan tukemiseen (60 000 000 euroa) 32.20.40

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp
Lisätalousarvioaloitteet

- Lisätalousarvioaloite LTA 36/2018 vp Timo Harakka sd ym. Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä TE-toimistoille työn etsintään ja henkilökohtaiseen palveluun (10 000 000 euroa) 32.30.01
- Lisätalousarvioaloite LTA 37/2018 vp Timo Harakka sd ym. Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä järjestöjen työllistämisen- ja kotouttamisprojekteihin sekä palkkauskaton purkamiseen (10 000 000 euroa) 32.30.51
- Lisätalousarvioaloite LTA 38/2018 vp Timo Harakka sd ym. Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ammatilliseen työvoima- ja kotouttamiskoulutukseen (20 000 000 euroa) 32.30.51
- Lisätalousarvioaloite LTA 39/2018 vp Timo Harakka sd ym. Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä nuorisotakuuseen ja Nuorten aikuisten osaamisohjelman (NAO) jatkamiseen (20 000 000 euroa) 32.30.51
- Lisätalousarvioaloite LTA 40/2018 vp Timo Harakka sd ym. Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä palkkatuella työllistämiseen (60 000 000 euroa) 32.30.51
- Lisätalousarvioaloite LTA 41/2018 vp Juho Eerola ps Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä puutiaisaivokumerokotuksiin Kymenlaakson saaristoalueella (75 000 euroa) 33.70.20